

№ 26 (288) 12 ліпеня 2002 г.

Заснаваная ў 1906. Аднаўленая ў 1991. Выходзіць у пятніцы
ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

Рамонту не падлягае

7–8 ліпеня ў Купалаўскім тэатры трохфальна прайшлі легендарныя "Тутэйшы".

Спектакль, які заўжды зъбіраў анштагі, рэкламы не патрабаваў, асабліва пасыля зняцца з рэпертуару на падставе "састарэласці дэкарацыяў". У першых ж хвілінах гледачы змаглі пераканацца (а то акторы съядома паказалі ім гэта), што дэкарацыйных нікто не рамантаваў: дэзверы цэнтральнага іх элементу — гіганцкай батлейкі — ўпарты не хацелі адчыніцца, стылізаваная праваслаўная царква ў патрэбны момант не ад'ехала на месца — давялося акторам штурмаць яе саматугам, кальска лётала між небам і зямлёй туды-сюды — з такай хуткасцю яе падымалі ды апускалі. Но гэта дратавала актораў, мо пагроза съяніць спектакль пасыля першага ж выкryку "Жыве Беларусь!", а то проста рэптыцыя не хапіла, але ў першы дзень ігралі яны крыху напружана, нэрвова, нібы съпяшаючыся. Хіба што малайчына Манаеў (Мікіта Зносак) пратаваў сътуацию, выкладаючыся напоўніцу.

Гледачы змаліся кампаратывістыкай — шукалі ў пастаноўцы штосьці новае. Розынца амаль неадчуvalная Спектакль крыху амэрыканізаўся. Паболела фарсу, большы акцэнт рабіўся на акторскія грымасы, імправізованыя моўныя памылкі. У "саўндтрэк" дадалася стылізаваная "Купалінка". Вось, бадай, і ўсё.

Глядзельная заля за час адсутнасці "Тутэйшых" на сцэне зэмнілася болей. Людзі аплідуюць ужо ня ў тых эпізодах, што раней. Прыкладам, развагі пра бальшавіка — ці ён "таксама чалавек", ці не — раней зрывалі авацюю, а ціпер сустракаючыся поўным маўчаньнем. Дэактуалізаваліся. Паменела імпэту й на незалежніцкіх лёзунгах, якіх безвіліч сказана было з апошняй гады. А вось слова Зноска пра тое, што па-беларуску можна працаваць вялікадзяржаўную палітыку, заля сустрэла жыве.

І ў нядзелю, і ў панядзелак у фінале гледачы наладжвалі суправацю з тысячагалосым "Жыве Беларусь!" — акторам, нябачна прысунутаму аўтару, бел-чырвона-белому съяту над сцэнай, самім сабе. Цешыліся, што могуць вось так сабрацца ў цэнтры Менску, ля самае прэзыдэнцкай, і ўзънікі гіганцкі нацыянальны штандар.

Сяргей Мікулевіч

Як мы ня сталі грамадзянамі БНР

1997 год. Над краінай навісла пагроза страты дзяржаўнасці. Заключаная дамова аб "саюзе" Беларусі і Рэспублікі Беларусь. Апазыцыя здольная вывесці на вуліцы дзясяткі тысяч чалавек, але ня ведае, куды іх павесці. Інтэлігенцыя напружана шукае, як уратаваць дзяржаўнасць і гонар нацыі.

У ліпені 1997 году ў чатырох маладых беларусаў, што жывуць у трох розных краінах, узьнікае ідэя аднаўлення грамадзянства БНР. Яны з'явіліся да кіраўніцтва Рады Беларускай Народнай Рэспублікі — сымбалічнага нацыянальнага прадстаўніцтва, што праіснавала на Захадзе ў час савецкага акупавання Беларусі, — з заявамі пра ўступленне ў грамадзянства БНР. Пакуль гэта толькі прыгожы жэст, гучны знак для беларускага грамадзтва і ёўрапейскага грамадзкасці, а заўтра, у выпадку далучэння Беларусі да Рэспублікі, — рэальная стратэгія негвалтоўнага супраціву і юрыдычнае выйсьце для мільёнаў людзей. Праз паўгоду ініцыятыву маладых людзей раптам падхоплівае палітычнае кіраўніцтва Беларускага народнага фронту. З пачатку 1998-га яно разгрэвает акцыю "Грамадзянства БНР". Людзі падаюць заяві, атрымліваюць паперы аб прыніціці гэтых заяві.

Аднак у 1999 г. справа раптоўна сціхія. Чаму рамантычная ідэя так і не была рэалізавана? Ці застаецца ініцыятыва актуальнай?

12–14 ліпеня ў Вільні адбудзеца канферэнцыя Эўрапейскага сэктора Рады БНР з удзелем Старшыні Рады Іонкі Сурвілі. Дэлегаты будуть гаварыць пра стан нашай краіны і шукаць шляхі ўплыву на палітычныя працэсы ў Беларусі. Напярэдадні мы з'явімусіся з пытаннямі да людзей, якія мелі непасрэднае дачыненне да падзеі 1997–99 г.

пра вакацыі

Выжыць у часе адпачынку

Білеты купленыя, паштарт падрыхтаваны, рэчы складзеныя — плаўкі, сонечныя акуляры, фотаапарат... А дзе аптэчка — кальцій, актываваны вугаль, плястыр? Бярыце абавязкова! Бо ў часе адпачынку ваш арганізм зазнае сур'ёзнае небяспекі. Ніжэй — чытайте, чаго і як трэба асьцерагацца, каб пазбегнуць непрыемнасцяў.

Атручанае марозіва

Марозіва — цудоўны летні ласунак. На жаль, ня толькі для нас, але і для бактэрыяў — сальманэлаў ды стафілякоў. Першыя зазвычай жывуць у брудных яйках, другія

— на скury людзей, што вырабляюць ды прадаюць марозіва. Таму, перш чым купляць ласунак з вулічнае яткі, зірнече, ці чыстыя рукі ў гандляра.

Працяг на старонцы 12.

3 ПАДАРЫЛІ ПРЭЦЭДЭНТ

у Рэспубліцы прэзыдэнтаў перавыбіраюць да съмерці

11 АДПАЧЫНАК

Як вярнуцца зь яго жывім

14 МОДА НА МАЗГІ

на зъмену Сталонэ і Шварцу прыйшлі Афлек і Дэйман

Ідэя аднаўлення грамадзянства Беларускай Народнай Рэспублікі належыць беларускаму навуковцу

Сяргею Шупу. З'явілася яна падчас працы з дакумэнтамі

БНР у Дзяржаўным архіве Літвы. Сярод папераў, кан-

фіскаваных у 1920 г. у беларускага дзеяча Янкі Чарапука літоўскім памежнікамі, былі дзесяць незапоўненых пашпартоў БНР. Шупа ледзьве ўтрымаўся, каб не "рэквізіваць" іх ды не скарыстаць па прызнанчыні. Тым больш што ён на той час быў асобай без грамадзянства: беларускі ўлады ў 1992 г. адмовілі яму ў прыніціці ў грамадзянства РБ.

Працяг на старонцы 4.

Анатоль Сідарэвіч: Дэмакратычны, а не беларускай

На пачатку лістапада мае адбыцца З'езд інтэлігенцыі, прымеркаваны да 120-годзьдзя народнага настаўніка Канстанціна Міцкевіча. Думка пра неабходнасць такога сходу прагучала на паседжанні Нацыянальнага аргкамітету па сувязкаванні 120-годзьдзя Янкі Купалы і Якуба Коласа. "НН" прапануе гутарку з Анатолем Сідарэвічам, аўтарам

этага. Гэта два розныя падыходы. Мне тлумачаць: маўляў, называ "З'езд дэмакратычнай інтэлігенцыі" азначала б, што ёсьць і недэмакратычна. Дык жа ёсьць недэмакратычна інтэлігенцыя! І высокага кшталту недэмакратычна. Адны імёны Гегеля і Гайдэгера чаго вартаў?

Я ня супраць назывы "З'езд беларускай інтэлігенцыі". Але баюся, што можа зноў адбыцца сэпаратызм: "съедамы", беларускамоўных — ад небеларускамоўнай, "ніясведамай" інтэлігенцыі. Зноў гэтыя праявы сектантства!

Працяг на старонцы 10.

Канстытуцыйны суд Рэсеi прыняу гістарычнае для Лужкова і Шайміева рашэнне: адлік палітычнага жыцьця кірауніку русескіх рэгіёнаў пачынаецца з 1999 г., гзн. з моманту ўступлення ў сілу закону "Аб прынцыпах арганізацыі ўлады". Эты закон прадугледжвае, што кіраунік рэгіёнаў ня могуць абрацца на сваю пасаду больш за два разы запар.

Усе расескія губэрнатары, што ўступілі на сваю пасаду пасля кастрычніка 1999 г., могуць лічыцца гата пачаткам свайго першага тэрміну. Ранейшыя абраньні ня ўлічаюцца. Таму прэзыдэнт Башкартастану Рахімаў, напрыклад, зможа праседзець у сваім крэсле да 2012 г. Мяркуючы па ўсім, захаваюць свае крэслы і такія экспендычныя губэрнатары, як калмыкі.

НАВІНЫ ГАСПАДАРСКІЯ

БЭНЗИН ПАДАРАЖЭЎ за апошні тыдзень на 4—7%. У "Белнафтахіме" гэта тлумачаць ростам сусветных цэнаў на нафту. А тыя будуць расыці найменей да восені.

ДАПАМОГА НА ДЗІЦЯ да 3 гадоў ціпер будзе складаць 48389 рублёў, калі маці працуе, і 26055 — калі не. Перараўлічваць дапамогу Міністэрства працы збіраецца 4 разы на год — у жніўні, лістападзе, лютым і траўні.

ВЫТВОРЦЫ ШКОЛЬНАГА АДЗЕНЬНЯ і абутку атрымаюць 4 млрд. рублёў крэдыту ад беларускіх банкаў. Летась гэткіх крэдытаў не давалі зусім.

ЗАПАЗЫЧАНАСЦІ па заробках павялічыліся за чэрвень у падыход разу. Прадпрыемствы і арганізацыі не сплацілі яшчэ сваім працаўнікам 42 млн. даляраў — сёму частку ўсяго месячнага заробкавага фонду краіны. Найбольш вінаватыя калгасы (29 млн.), прамысловыя (9,7 млн.) і жыльлёва-камунальныя (1,7 млн.) прадпрыемствы.

КАМПЭНСАЦЫІ ЎКЛАДНИКАМ банку "БелБалтыя" пачынае плаціць "Беларусбанк". Праўда, пакуль аддаюць ня больш за 500 даляраў укладу.

ЧЭКАВАЯ ПРЫВАТАЗАЦЫЯ працягненца да 30 чэрвеня наступнага году. На сёняння грамадзянне Беларусі памянялі на акцыі прадпрыемстваў 60% сваіх чэкаў.

СТЫПЭНДЫ асытрантам і дактарантам падвысіліся ў 1,3 разу. Даплата членам-карэспандэнтам Нацыянальнай акадэміі навук таксама пабольшае да 10 базавых величынёў (было 7), акадэмікам — да 15 БВ (было 10). Кіраунікі дзяржаўных ВНУ атрымалі права накіруваць на прэміі выкладчыкам да 20% ад фонду заробкаў.

НАВАСЁЛКАЎСКУЮ ГЭС аднавілі на Дзятлаўшчыне. Электрастанцыю зачынілі 30 гадоў таму як нерэнтабельную. Ейная магутнасць — 220 кВт.

ПАДАТАК НА ГАНДАЛЬ увялі ў Бабруйску. Буйныя гандлёвыея кропкі будуць плаціць у месяц 3 базавыя величыні, драбнейшыя — 2. Тычынца новая пастанова і дзяржаўных, і прыватных крамаў. Новы падатак мусіць прыносіць у гарадзкі бюджет 450 тыс. даляраў штогод.

10 ГРУЗАВЫХ СУДНАЎ — 6 рачных і 4 клясы "рака-мора" — хоча пабудаваць Міністэрства транспарту. Хадзіць яны будуць па Дняпры.

НА КОЖНЫ КАМБАЙН падчас жніва прыпадзе 155 гектараў збожжа. Тры гады таму гэта лічба была амаль удвая меншай — 88 гектараў. Сёлета плянуетца сабраць 5,9—6 млн. тонаў збожжавых. Летась ураджай склаў 5,2 млн. тонаў.

62 ПРАДПРИЕМСТВЫ хутка пачнучь прыватызацаць. Сярод іх — гомельскі завод "Карал" (апрацоўка некаштоўных камянёў), лясотэркавая фабрыка і "Гомельпласт".

АСАЦЫЯЦЫЮ БРОВАРАЎ "БЕЛПІВА" (складаецца з 15 прадпрыемстваў, самое буйное — "Аліварыя") мае зьліківідаваць урад. Афіцыйнае тлумачэнне — эканомія сродкаў піўзаводаў на ўтрыманні асацыяцыі. На саміх броварах кажуць, што гэтак улада расчышчае расескім вытворцам шлях на беларускі рынок.

С.І.

ПАЦЯРПЕЛЯ

ЗА БЕЛАРУСЬ

З ліпеня ў Менску былі затрыманыя актыўнікі "Маладога фронту" Зыміцер Дашкевіч, Руслан Харкевіч і Алець Вакалей, якія раздавалі менчукам улёткі з інфармацыяй пра Зымітра Завадзкага і прэзу, у тым ліку і старыя нумары "НН". З ліпеня быў зьбіты падчас перформансу і арыштаваны мастак Алець Пушкін. 8 ліпеня суд Маскоўскага раёну Менску даў Пушкіну 6 базавых адзінак (60 тыс. рублёў) штрафу. У Барысаве з ліпеня былі затрыманыя "зуброўцы" Ігар Закрэўскі і Сяргей Лезкін, якія падчас Дня Рэспублікі хадзілі з плякатамі "Дзень Незалежнасці — 27 ліпеня!" і "Незалежнасць — свобода слова і праўы чалавека" 4 ліпеня ў Менску за распаўсюд улётак быў затрыманы сябры АГП Леанід Малахай і Аляксандар Зёлка. На-

мільянэр Кісан Ілюмжынаў і маскоўскі мэр, празваны заходнімі журналістамі "містэрам 100% мне".

Прычынаю такое дабрадушнасці Канстытуцыйнага суду стала беззлётэрнатыўнасць, што пануе ў расескай глыбіні. Палітычнае жыцьцё і грамадзянская супольнасць у рэгіёнах разьвітая слаба. Ні Крэмль, ні прававае ці левая апазыцыі ў пераважнай большасці "губэрні" ня здолелі да апошняй гады праланаваць хоць якую роўную замену людзям, што валадараць

у сваіх рэгіёнах, часам ужо дзве пяцігодкі.

Рашэнне расескага суду можа быць выкарыстанае як прэцэдэнт беларускімі ўладамі. Дазвол Аляксандру Лукашэнку балявацца на чарговы тэрмін можна атрымаць не на рэзыкоўным з-за апаты выбарцаў рэфэрэндуме, а ў ціхай установе на вуліцы Маркса, якою кіруе Рыгор Васілевіч. Напрыклад, на запыт Цэнтравыбаркаму. Апазыцыі тады давалася б або зноў не прызнаць выбараў законнымі, або съязць зубы.

ЯНЫ ПРА НАС

У Нарвэгіі такое было пад нацыстамі

Менск па запрашэнні Беларускага ПЭН-цэнтру наведалі кіраунік Нарвэскага ПЭН-цэнтру Х'ел Улаф Енсэн і Тэры Карлбём, генэральны сакратар міжнароднага ПЭН-клубу, другая асоба ў гэтай сусветнай арганізацыі пісьменнікаў. Яны адказалі на некалькі пытанняў карэспандэнта "НН".

"НН": Як вы ацэньваце становішча з правамі чалавека ў Беларусі?

Х'ел Улаф Енсэн: У Нарвэгіі СМИ былі проста шакаваныя прысудам журнalistам газеты "Пагоня". Іх асуджэнне супярэчыла ўсім магчымым канвонциям аб правах чалавека.

Тэры Карлбём: ПЭН-цэнтар пратэставаў супраць прысудаў Маркевічу і Мажайку.

"НН": У якіх эўрапейскіх краінах так парушаліся ці парушаюцца права чалавека, як у сёнянняшній Беларусі?

Х.Е.: Згадваеша хіба справа німецкага журналіста напярэдадні прыходу да ўлады нацыстатаў. Ён пазней атрымаў Нобэлеўскую прэмію міру. Сумна. Проста шакуе інфармацыя пра тое, што ў Беларусі творы найлепшых пісьменнікаў выключаюцца з праграмаў школьнага наўчання. Такога роду цензура гісторыі — гэта зьдзек з цывілізаванага грамадзтва. Дарэчы, у Нарвэгіі цяжка сабе ўяўвіць, каб творы пісьменнікаў выключаюцца з праграмаў з палітычных прычынаў. Гэта фантастыка нейкая. У нас такое было толькі ў часе гісторыі — гэта зьдзек з цывілізаванага грамадзтва. Дарэчы, у Нарвэгіі цяжка сабе ўяўвіц, каб творы пісьменнікаў выключаюцца з праграмаў з палітычных прычынаў. Гэта фантастыка нейкая.

"НН": Чаму, па-вашаму, сярод беларускіх пісьменнікаў дагэтуль няма нобэлеўскага ляўраата?

Т.К.: У Беларусі ёсьць высокаўпрафесійныя літаратары. І новыя будуць зьяўляцца — пры наядынасці свабоды слова. Так

Х.Е.: Калі ў вас будуць добрыя пісьменнікі і журналісты — ня цяжка. Акрамя таго, трэба развязаць турызм у Беларусі, прывабіць сюды яшчэ больш людзей. Але віз ў вашу краіну каштую 100 даляраў, таму міністру турызму ёсьць пра што патурбавацца. Любы міжнародны аблмен садзейнічае развязаць цю свободы слова і адкрылага грамадзтва. Перад Беларусій цяпер стаіць выбар паміж сучаснасцю да развязацьцю з аднаго боку і застаем — з другога.

"НН": Ці цяжка будзе Беларусі, у выпадку пазытыўных палітычных пераменаў, змяніць свой іншатыўны імідж на Захадзе?

Х.Е.: Калі ў вас будуць добрыя пісьменнікі і журналісты — ня цяжка. Акрамя таго, трэба развязаць турызм у Беларусі, прывабіць сюды яшчэ больш людзей. Але віз ў вашу краіну каштую 100 даляраў, таму міністру турызму ёсьць пра што патурбавацца. Любы міжнародны аблмен садзейнічае развязаць цю свободы слова і адкрылага грамадзтва. Перад Беларусій цяпер стаіць выбар паміж сучаснасцю да развязацьцю з аднаго боку і застаем — з другога.

Гутарыў Алег Тачоны

НАВІНЫ

АБСЭ рэзка крытыкуе стан дэмакратыі ў Беларусі

На паседжанні Парламэнцкай асамблі АБСЭ бальшынёй галасоў была прынята рэзоляюція пра Беларусь, падрыхтаваная прадстаўніком ЗША Стэні Гоерам. Супраць рэзоляюціі прагаласавалі 11 дэлегатаў (з Рэсеi, Арменіi, Малдовы, Югаславіi), устрымаліся 44. У дакументе згадваюцца парушэнні правоў чалавека ў Беларусі, продаж зброі ды зынкінені людзей. Апроч усяго іншага, рэзоляюція патрабуе ад беларускіх уладаў выдаць візы супрацоўнікам Кансультатыўна-назіральнай групы АБСЭ.

Створаныя камітэты грамадзянскага дзеяння

У Полацку і Наваполацку створаныя нефармальныя камітэты грамадзянскага дзеяння, куды ўвайшлі прадстаўнікі апазыцыйных партыяў, грамадзікі аб'яднанняў і прафсаюзаў. Камітэты будуць каардынаваць дзеянісці арганізацыяў перад выбарамі ў мясцовыя Саветы.

Падручнікі падаражэлі

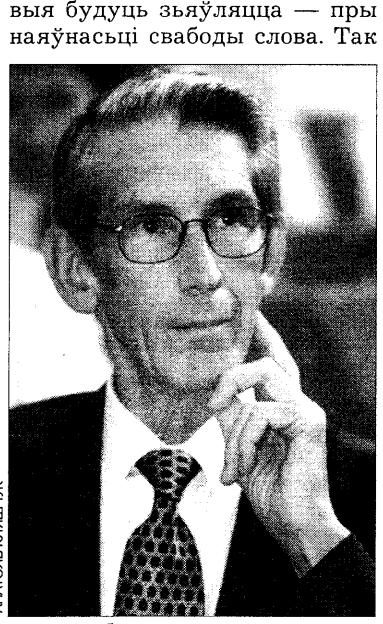
Урад пастановіў, што ў новых навучальных годзе плата за карыстанніе школьнімі падручнікамі ўзрасьце ўдвая: дагэтуль бацькі аплачвалі 25% кошту кнігі, а цяпер будуць — 50%. Ня будуць плаціць за падручнікі дзеци-сіроты, дзеци бацькоў-інвалідаў, а таксама дзеци з малазбяспечаных сем'яў. Дзеци з шматдзетных сем'яў будуць 25%. Найдаражжыши камплект — для 9-е класы беларускамоўных школаў. Каштую ён 9 тысіч 876 рублёў. Усе беларускамоўныя камплекты дарожышы за расескімоўныя. Быццам бы таму, што расескія частковы закупляюць у Рэсеi, дзе падручнікі танныя.

На "Сюрпризе" забіла чалавека

У менскім парку Горкага на атракцыёне "Сюрприз" загінуў работнік парку. Вэрсія кірауніцтва парку такая: пасля закрыцця атракцыёна ён вырашыў пакатацца з дзівлюм дзяўчатамі. Але не пільнаваўся праўліў карыстання: хацеў памяняць кабінкі ў часе руху. Выпаў і забіўся. Цікава, што ягоныя сяброўкі з месца ўцяклі. Міліцыя разыбіраецаць.

Паводле БелаПАН

Газета "Наша Ніва" шукае аўтараў, што вялі б рубрыкі "Бізнес", "Дзе варта быць" ды "Спорт". Прапанавы дасылайце на электронны адрес nn@promedia.by.

Анатоль Кільчук

Аляксандар Старыкевіч: Аўтарытэт Рады БНР бяспрэчны

Аляксандар Старыкевіч — ня толькі вядомы беларускі журналіст, рэдактар тыднёвіка "Беларускі час", але й адзіны сябар Рады Беларускай Народнай Рэспублікі, які жыве ў Беларусі. Сваім найбольшым дасягненнем ён лічыць уздел у падрыхтуюцы ўсебеларускага зъезду 2000 г. — спадар Старыкевіч быў кірауніком рабочай групы аргкамітэту. Той прадстаўнічы зъезд прыняў Акт незалежнасці Беларусі. А.Старыкевіч упэўнены, што пры пэўным развязці падзеяў гэты дакумэнт можа стаць гарантам незалежнасці Беларусі.

12–14 ліпеня ў Вільні адбудзеца канфэрэнцыя Эўрапейскага сэктору Рады БНР з удзелам Старшыні Рады Івонкі Сурвіллы. Дэлегаты будуть гаварыць пра стан нашай краіны і шукаць шляхі ўплыву на палітычныя працэсы ў Беларусі. Гэтаму і прысьвечана нашая гутарка з Аляксандрам Старыкевічам.

"НН": Як выйшла, што Вы — адзіны з сяброў Рады, які жыве ў Беларусі?

Аляксандар Старыкевіч: У склад Рады я патрапіў у 1997 г., калі знаходзіўся за межамі краіны. Ну, а калі вярнуўся, захаваў ганаровы для сябе статус.

"НН": Якія функцыі Вы мусілі там выконваць?

А.С.: Нейкіх канкрэтных функцыяў перад мной ніхто ня ставіў. Але я для сябе іх выразна сформуляваў: сваёй прафэсійнай і грамадзкай дзеянасцю максимальна спрыяць дасягненню тых мэтаў, якія ставіць Рада БНР.

"НН": У 1998 г. у газэце "Навіны" Вы заклікалі апазыцыйныя сілы падтрымліваць Раду БНР, а не Вярхоўны Савет 13-га склікання. Ці не зъянілася за чатыры гады Вашае стаўленне да гэтай праблемы?

А.С.: Для мяне ўжо тады было відавочна, што Вярхоўны Савет у тым выглядзе, у якім існаваў, праз досьць непрацяглы час сканае. І я ўпэўнены, што ён не застанецца ў гісторыі на той вышыні, якую займае Рада БНР. Ейны аўтарытэт у нацыянальна арыентаваных колах — бяспрэчны.

Каб ВС больш паспяхова дзеінічаў, было б лепш для нас усіх. Але ВС практычна не існуе ні ў якім выглядзе, у якім яна съцвердзіла сябе на прапрагу дзесяцігодзінні. Іншая справа, што яя варта ўскладаць на яе тыя спадзяванні, якія яна ня можа апраўдаць. Яна застаўніца сымбалем — нацыянальным і маральнym, — які вытрымаў выпрабаваныя часам.

"НН": Пры якіх умовах Рада БНР спыніце сваё існаваннне?

А.С.: Думаю, што найлепш на гэтае пытаньне мог бы адказаць хтосьці з больш аўтарытэтных людзей. Мне хацелася б, каб пры любым развязці падзеяў у нашай краіне Рада БНР усё ж захоўвалася. І была своеасаблівым гарантам.

"НН": У 1998 г. праходзіла акцыя "Грамадзянства БНР". Як бы Вы асаналі яе вынікі?

А.С.: Было б значна больш плёну, калі бы палітыкі, якія бралі на сябе працу па арганізацыі запісу ў грамадзянства БНР, ад пачатку ўяўлялі, што яны будуть работы другім крокам. Но інцыдыву абвесцілі, пэўнае кола людзей у грамадзянства БНР залічылася, а потым надышло нейкое зацішша... Аднак у любым выпадку, калі тысяча людзей атаясміваюць сябе зь Беларускай Народнай Рэспублікай, ейнымі ідэаламі і зрабілі для сябе такі выбар — гэта станоўчы вынік. Хоць гэты выбар і выглядаў у дадзеных умовах досьць абстрактным.

"НН": Вы — карреспондент рэсейскай газэты "Новыя Известія" ў Беларусі...

А.С.: У "Новых Известиях" я імкнуся падаваць інфармацыю ў

цікавым для расейскага чытача выглядзе. Але сярод яе ёсьць і артыкулы пра Раду БНР, і іншыя съведчаныя таго, што беларуская культура, беларуская дзяржава — гэта самастойныя рэчы. Быў вельмі прыемны момант. У лютым надрукавалі мой артыкул пра паэта і ўзбелініка пасъляваеннага беларускага патрыятычнага руху Васіля Супруна. Прычым там былі апублікаваныя радкі зь вершаў — ягоных і Ларысы Геніуш — на беларускай мове. Выключны выпадак для грамадзка-палітычнай расейскай газэты, каб яна надрукавала хоць колькі радкоў з твораў замежных паэтаў на іншай мове. Пры канцы мінулага тыдня выйшаў мой матэрыял пра Барыса Рагулу.

"НН": Як бы Вы асаналі цікавасць расейскай прэсы да Беларусі?

А.С.: Цяпер яна крыху вышэйшая, чым звычайна, з нагоды вядомых заявў Пуціна і звязаных з гэтым падзеям. Аднак наагул Расея спрошчана ўспрымае Беларусь, у найлепшым выпадку як сваёго "сатэліта". Із "90-й губэрні", якая часова зъяўляецца незалежнай дзяржавай. Таму сталай і сур'ёзнай увагі нашай краіне не надаецца. А калі яна і зъяўляеца, то гэта не выклікае вялікага энтузізму.

Я ведаю, як пляскалі ў далоні беларускія дэмакраты, нават нацыянальна съведамыя людзі, з нагоды нядайнейшай сітуацыі паміж Пуціным і Лукашэнкам. Ня думаю, што ад гэтага напружання можна чакаць чаго-небудзь добраага для Беларусі як сувэрэннай краіны. Існуе верагоднасць такім чынам пазбавіцца Лукашэнкі, але ж расейскія ўлады імкнущы забясьпечыць тут сваё эканамічныя і палітычныя інтэрэсы щляхам кантролю над нашай краінай.

"НН": Ці дапускаеце Вы та-кую магчымасць, што Лукашэнка, ва ўмовах конфлікту з Москвой, можа пайсьці на перамовы з апазыцыяй?

А.С.: Не. Лукашэнка ніколі ня будзе шукаць саюзу з апазыцыяй, яму гэта нявыгадна. Ягоная стратэгія — кіраваны канфлікт, у якім ён заўсёды пераможа. На жаль, апазыцыя ў яе сেньняшнім стане — найлепшыя для яго спарынг-партнёры. Нават калі яна зробіць усё па-лукашэнкаўску, калі такое можна зъяўці, ён на перамовы на пойдзе. Лукашэнку патрэбны "хлопчык для біцца".

Я дрэнна ўяўляю сябе, чым апазыцыя магла б у той сітуацыі дапамагчы Лукашэнку, у чым ейная сіла. Таму для мяне адказ на гэтае пытаньне абсалютна адназначны. Гэта некаторыя апазыцыйныя колы чарговы раз спрабуюць шукаць лёгкага хлеба. Не працячуць на сваю палітычную вагу, а праз хаўрэс з чалавекам, які неаднаразова зъявіцца.

Робячы першы крок, трэба зъяўляць, што будзеш рабіць другім.

ўсяго нацыянальнага. Шмат хто спрабаваў скарыстаць Лукашэнку ў сваіх мэтах, і што з гэтага атрымалася?

"НН": Што зъяніў бы ў палітычнай сітуацыі рэфэрэндум аб падаўжэнні паўнамоцтваў Лукашэнкі?

А.С.: Верагоднасць рэфэрэндуму ёсьць, бо Лукашэнка не зъяўляе сябе без улады. Ён ніколі ня будзе разглядаць варыянт выхаду на "палітычную пэнсю", нават на самых годных умовах. Па-першое, ён не павернёт бы такім умовам. І слушна — зашмат усяго нарабена ім за часы кіравання. Па-другое, ягонае жыццё без улады практычна стварае санс. Так што ён будзе змагацца да апошняга. Любымі сродкамі, у тым ліку і рэфэрэндумамі. Але ж праз рэфэрэндум ён сваёго кіраванья не падоўжыць і не скароціць. Калі ўзынікне нейкая палітычна сіла, здольная зъ ім канкуруваць, то хай сабе будуць трох рэфэрэндумы, гэта яму не дапаможа. А калі не, дык ён сам сабою на сыдзе ні ў якім разе — ні праз чатыры гады, ні праз дзесяцьці.

"НН": Якім чынам можа зъяніцца гэта палітычная сіла?

А.С.: Цяжка сказаць адназначна. Часам гэткія рэчы правакујуць на асабістым узроўні, не

дыктуюць вялікай палітычнай гульней. Ня думаю, што расейцам вельмі спадабалася, калі, знаходзічыся ў Пецярбурзе, Лукашэнка заявіў: "Беларусы — гэта расейцы, толькі са знакам якасці". Гэта заява імагла стацца апошнім кропляем. А галоўная прычына палягае ў тым, што, наабяцаўшы перад выбарамі шмат, цяпер Лукашэнка імкненца і пакінуць сабе прадпрыемствы, якія цікавілі расейскім бізнесам, і захаваць кантроль над усімі галінамі жыцця.

Прыходжжа расейскага капитала ў Беларусь будзе звязаны, так і цікавіць, з палітычнымі пераменамі. Ён залежыць ад таго, у які бок гэтыя перамены пайдуць. Калі захоўваецца статус Беларусі як незалежнай дзяржавы, тут зъяўляюцца ўмовы, каб разглядаць гэта і як бізнес, і як пэўны сродак уплыву.

"НН": А калі можна чакаць перамену?

А.С.: Калі людзі гэтага захочуць. Сёння я ня бачу ніводнага слоў грамадзтва, які б хацеў перамену. Наадварот, людзі баўшыца іх. На памяці пакаленіння перамены былі толькі да горшага. Прынамсі, атаясамліваюцца з чымсьці дрэнным у съядомасці большасці людзей. Пабоўываюцца перамену нават тыя, хто ў іх мусіць быць найбольш зацікавлены, — бізнесоўцы. Яны прыстасаваліся да сёньняшніх сітуацый...

"НН": На каго павінны арыентавацца новыя палітычныя сілы, каб дасягнуць посьпеху?

На Захад, Усход ці шукаць трэці шлях?

А.С.: На Беларусь. Толькі ўласнай пракці мы вырашым свае праблемы. Несур'ёзна думаець, што Москва ці Вашынгтон могуць прывесці да ўлады нармальных беларускіх палітыкаў. Шанцы быць падтрыманымі тымі ці іншымі бокам у нейкага палітыка зъявіцца толькі тады, калі ён засьведчыць сябе як сур'ёзны палітык тут.

Гутарыў Алег Тачоны

БЕЛАРУСКА-РАСІЙСКАЯ ІНДІГРАЦІЯ

Зборнік аналітычных артыкулаў на гарачую ТЭМУ

Артыкулы Міхаіла Залесага, Аляксандра Машыса, Інні Сіліцкага, Максіма Туміловіча, Юлі Шаровай, Аляксандра Гатоўскага, Людмілы Мельнікавай, Наталіі Тагановіч, Андрэя Екадумава, Юрасія Ліхтаровіч, Уладзімера Роўды, Ірыны Екадумавай, Аляксандра Ціхамірава, Яна Мікалаева, паслоў і ўкладніча Валера Булакава. Сярод аўтараў — выкладчыкі найлепшых універсітэтў Беларусі, лектары ў прэстыжных ёўрапейскіх універсітэтах, эканамісты Міністэрства эканомікі і наукова-дасыследных інстытутаў сталіцы. 424 старонкі, добрая беларуская мова. Наклад, аблежаваны.

Пытайцесь ў кнігарнях і ў незалежных распаўсюджніках, а таксама — праз "Кнігі — поштай" (кантакты пазначаны ў аўбестцы ў газэце "Наша Ніва").

**RADIO FREE EUROPE
RADIO LIBERTY**

**БЕЛАРУСКАЯ СЛУЖБА
РАДЫЕ СВАБОДА**

Новыя хвалі й частоты ад 31 сакавіка 2002:

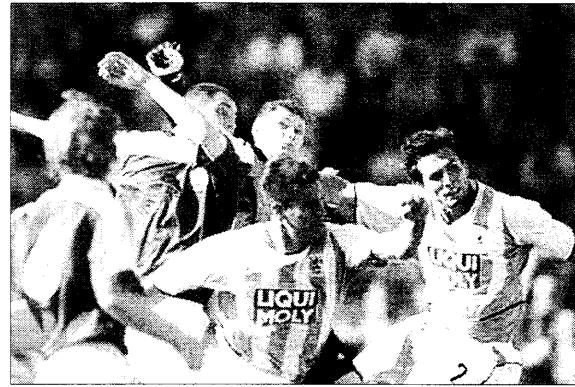
18:00 - 20:00	9565 кГц (31 м)	22:00 - 24:00	9530 кГц (31 м)
	11725 кГц (25 м)		9750 кГц (31 м)
	15215 кГц (19 м)		11865 кГц (25 м)
На сярэдніх хваліх частота — 612 кГц		На с/хваліх частоты — 612 і 1188 кГц	
20:00 - 22:00	7190 кГц (41 м)	06:00 - 08:00	6170 кГц (49 м)
	11730 кГц (25 м)		7295 кГц (41 м)
	15480 кГц (19 м)		9635 кГц (31 м)
На сярэдніх хваліх частота — 612 кГц		На с/хваліх частоты — 612 і 1188 кГц	

Інтэрнэт: www.svaboda.org Адрас: 220005, Менск-5, п/с 111; Vinohradska 1, Praha 1, 110 00, Czech Republic

НАСТРОЙЦЕСЯ НА "СВАБОДУ"!

Футбольны клуб БАТЭ (Барысаў) у Мюнхене перамог клюб бундэсльгі "Мюнхен-1860" з ліком 1:0 у першым матчы другога раунду Кубку Інтэрната. Матч-рэванш адбудзецца 14 ліпеня на гарадзкім стадыёне Барысаў (пачатак а 18-й).

Вырашальны гол забіў на 76-й хвіліне форвард Арцём Канцавы. Гэта ўжо трэцяя запар перамога БАТЭ на эўракубку, прычым у трэці ж раз — "усухую". БАТЭ — першая беларуская каманда, якая перамагла немцаў на іхным полі (менскія "Дынаама" на Кубку ў 1995 г.

перамагло нямецкі "Вэрдэр", але на сваім полі).

"Грунвальдэрштадыён" сабраў 25 тыс. гледачоў: немцы прыйшли падтрымаць "сваіх", і тывя ад пачатку матчу пачалі наступ па ўсім фронце. Форварды "Мюнхену-1860" Агастына і Макс (найлепшы бамбардзір бундэсльгі летас) папсавалі нашым футбалістам шмат крыўі. Першыя паўгадзіны гульня барысаўскі брамнік Жаўноў ня меў спакою. Але вароты ўдалося адстаяць "сухім".

А потым памыліўся мюнхенскі капитан Курц, і немцам прызначылі пенальты. Аднак Арцёму Канцавому ("штатнаму пэнальты-

сту" каманды) не пашчасціла: нямецкі галкіпэр злавіў мяч. Але з гэтага моманту мюнхенцы сталі гуляць больш абацтва. Ранейшага заходзераў у іх хапіла яшчэ хвілінаў на дзесяць, калі Жаўноў ледзьве "дастаў" мяч, што ляцеў роўненька ў вароты.

У другой палове гульня барысаўчане перахапілі ініцыятыву і пачалі ўсё часьцей атакаваць. Спрыбы трэнера "Мюнхену-1860" пераламаць ситуацыю заменамі гулькоў выявіліся няўдалымі. На 76-й хвіліне футбалісты БАТЭ правялі контратаку, якая ў завяршылася ўдарам Арцёма Канцавога з пасу Скрыпчанкі.

Гэты гол маральна зламаў немцаў, і ў БАТЭ нават быў ша-

нец павялічыць разрыў. На жаль, барысаўчанін Шмігер магчымасці ня выкарыстаў.

Ці здолеюць барысаўчане замацаваць сваю перамогу ў матчы-рэваншы? Нечаканасці ня выключаныя. Баварская каманда аб'ектыўна не слабейшая за беларускую. Да таго ж, барысаўчанам будзе даваць пра сябе значу стома паслья адыгранага ў сераду матчу на першынстве Беларусі з камандай "Дняпро-Трансмаш". Але ж у сваёй хаце і дзіркі грэюць.

Адам Воршыч

У Вільні пэнсіянэры ходзяць у кіно за 500 рублёў

Летам віленскія пэнсіянэры змогуць наведваць кінацэнтар "Akropolio kinas" усяго за 1 літ (каля 500 рублёў). Гэта падарунак старым ад мясцовых самакіраванняў. Пастанова стала працягам акцыі "Да сустрэчы за кавай". Дзякуючы гэтай акцыі, якая будзе доўжыцца да Каляды, пэнсіянэры маюць права бясплатна чаватцца кавай і гарбатай у барах і рэстарацыйніх гораду.

Вітаўт Руднік, "Нёман-інфарм"

У Рәсей выбухі

У закрытым горадзе Балтыйску (Калінінградская вобласць) ад выбуху замінаванага пляката загнушчы мужчына. За апошнія тыдні гэта трэці такі выпадак у Рәсей.

"Лукойл" і купля нафтазаводу ў Гданьску

"Лукойл" ня змог купіць 75% акцыю нафтаперапрацоўчага завода ў Гданьску, бо не паразумеўся з сваім брытанскім партнёрам — канцэрнам "Roch Energy". Палякі ўжо другі раз спрабуюць прадаць завод. У 1998 г. на яго не знайшлося годнага пакупніка. "Лукойл" заяўляе, што па-ранейшаму мае зацікаўленасць у прадпрыемстве.

Б.Т.

Памылка на мільярд даляраў

Адной з найвялікшых амэрыканскіх кампаніяў пагражает банкротства. У мінульым месяцы стала вядома, што канцэрн "WorldCom", другі па велічыні апэратор тэлефоннай сувязі ў ЗША, з пачатку 2001 г. улічваў як інвестыцый сумы, што выдзяляліся на аплату за карыстаньне сеткамі іншых фірмаў. У выніку сёньня на паперы ён мае 1,5 млрд. прыбытку, а насамрэч — 1,2 млрд. даляраў стратай.

Кампанію вінаваціць у фінансавым махлярстве. Справа трапіла ў суд. Гэтае банкротства можа стаць найбуйнейшым у гісторыі ЗША. У канцы сакавіка актыўы "WorldCom" ацэньваліся ў 100 млрд. даляраў. Энэргетычны канцэрн "Enron", які збанкрутаваў летас, меў у два разы меней.

"WorldCom" можа хаваць яшчэ каля мільярда даляраў расходаў, на ўнесеных у бухгалтарскія справаўдзачы", — мяркуе кангрэсмен Майкл Оксль, старшыня Камісіі фінансавых паслугаў. Ён падаразе, што былы прэзыдэнт канцэрну Бэрнард Эбэрз ведаў пра гэткія "памылкі" ў справаўдзачы. Оксль мяркуе, што памылка была зробленая сплэцільна, каб утаяць слабыя посьпехі фірмы ад патэнцыйных інвестараў з Ўол-стрыту.

Генэральны дырэктар кампаніі Джон Сыджмар на tym тыдні афіцыйна выбачыўся за скандал і цяпер клапоціцца аб новых пазыках для канцэрну, каб не дапусціць банкротства і прымусава продажу асноўных актыўаў фірмы, у tym ліку найбуйнейшай у сувесце інтэрнэт-сеткі перасылкі звестак.

Рэспубліканцы падвойваюцца, каб цесныя сувязі з вялікім бізнесам не перашкодзілі ім на лістападаўскіх выбарах у Пала-

ту прадстаўнікоў і ў Сенат. Дэмакраты крытыкуюць Буша і ягоную партню за палітыку, якая, паводле іхнага меркавання, штурхавае канцэрны да пагоні за прыбыткамі, у тым ліку за кошт працаўнікоў і біржавых інвестораў.

Апошнім часам пад пытаннем апынулася ѹзбінэнт бізнес-рэпутацыя самога Буша: Камісія па каштоўных і біржавых паперах (СЭК) зафіксавала ў сваім унутраным мэрамандуме, апублікованым, аднак, у CMI, што 12 год таму Буш, тады дырэктар "Harken Energy Corp." у Тэхасе, паведаміў аб продажы акцыі сваёй фірмы на суму звыш мільёна даляраў з 34-дзённым спазненнем.

Неўзабаве выявілася, што тая кампанія страціла ў бягучым квартале 23 млн. даляраў і акцыі фірмы ўпалі на 20%. Таму СЭК пачала съледзства, каб высьветліць, ці не прадаў Буш сваёй долі, грунтуючыся на ўнутранай інфармацыі і прадбачачы страты карпарацыі. Такія дзеянні (так званыя інсайдэрныя гандлёвыя аперацыі) карающа законам.

Белы дом хвалюе і тое, якія палітычныя вынікі пацягне за сабой расцільванье бухгалтарскіх махінацыяў у энэргетичнай фірме "Halliburton Co.", якой у 1995—2000 г. кіраваў цяперашні віцепрезэр дэнт Дык Чэйні.

Д ж о р д ж Буш у аўторак выступіў на Ўол-стрыту і абясціціў там пра новыя, стражэйшыя пакаранні для мэнжджэрару, якія ўводзяць інвестараў у зман. Буш

мяркуе, што кіраўнікоў фірмаў, якія съвядома абвяшчаюць ілжывия фінансавыя вынікі, трэба караць пазбаўленнем волі, а ня штрафамі, як цяпер. "Амэрыцы трэба вярнуць давер да яе бізнесмэнай", — сказаў Буш. — Эканамічныя старонкі газет на павінныя быць запоўнены аднамі апісаныніямі скандалаў. Пара вярнуцца да асноватворных прынцыпаў, дзякуючы якім капіталізм адбываўся, — маральнасці і строгага выканання законаў. Капіталізм немагчымы без сумлення. Сёньня эканоміка ЗША патрабуе захавання самых высокіх этичных стандартоў, прадугледжаных законам і дэмантраваных лідэрамі бізнесу. Высокія амбіцы зразумелыя, але хцівасці месца быць не павінны.

Мільёны дробных інвестараў чакалі гэтага выступу, верачы, што толькі ўмішаньне дзяржавы спыніць лавіну фінансавых сканалаў, якія скаланаюць біржы. Леташні скандал вакол банкротства "Enron" выявіўся пачаткам чорнай паласы, а Міністэрства юстыцыі расцільвае некалькі дзясяткаў зложыўшанняў ці проста фінансавых махіярстваў. Многія мяркуюць, што гэта толькі вяршок айсбергу: і ў 90-я многія фірмы ўтойвалі страты і завышалі прыбыткі.

Прэзыдэнт признаў, што недастаткова адных заклікаў паводзіцца маральна. Шмат год

Буш супраціўляўся дзяржаваўнаму ўмішанью на фінансавых рынках. Цяпер ён кажа: "Урад мусіць стварыць систэму пакарання тых, хто злоўжывае даверам інвестараў".

Што ж прананеца? Перш за ўсё, істотна павялічыць пайнаўмоцці Камісіі па каштоўных паперах. У Міністэрстве юстыцыі будзе створаны спэцыяльны аддзел, задачай якога стане бараваць з фінансавымі злоўжываннямі. "Фінансавы спэцназ", як называў яго Буш.

Пракуоры, супольна з Камісіяй па каштоўных паперах, змогуць патрабаваць для мэнжджэр-махіяроў да дзесяці год зняволення. Камісія атрымала магчымасць замарожваць разнастайныя прэміі ды ўзнагароды прэзыдэнтаў фірмаў, што падзіраюцца ў апушканстве. Яна зможа таксама забараніць асуджаным за фінансавыя злачынствы ўваходзіць у склад наглядальных рад біржавых фірмаў.

Усё гэта мусіць суцішыць гнеў амэрыканцаў, разъюшаных памерамі ўзнагародаў і прэмій, якія атрымлівалі кіраўнікі "Enron" ды "WorldCom". Так, галоўныя бухгалтар апошніх перад зваленнем атрымлівалі 10 млн. даляраў прэмій, а ўсе газэты апублікавалі здымкі гіганцкага маентку, які ён будзе ў Фларыдзе.

У панядзелак той былы галоўны бухгалтар разам з былым прэзыдэнтам "WorldCom" бралі ўдзел ў слуханьях у Кангрэсе

толькі для таго, каб спаслаўшыся на Канстытуцыю, адмовіцца даваць тлумачэнні. Разглаваныя кангрэсмены загадалі юристам высьветліць, ці можна абнаваць былога прэзыдэнта канцэрну ў непавазе да Кангрэсу. Адмовіўшыся ад паказаньняў, ён не забыўся падтрымкай, што абсалютна невінаваты і нічога ня ўтвоўва...

Сярод законаў праектаў, якія Белы дом перадаў у Кангрэс, прысутнічае праект рэформы бухгалтарскай систэмы і аналізу фінансавых рынкаў. Ужо з 8 ліпеня пачало дзейнічаць распрадажэнне Камісіі па каштоўных паперах, якое забараняе аднай і той самай фірме адначасова праводзіць аналіз фінансавых рынкаў і распрацоўваць рэкамэндацыі для інвестараў.

Гэта дзейнічала, сярод іншага, дарацічнай фірма Артура Андерсена — давала рэкамэндацыі і фірмам, што шукалі інвестыцый, і інвестарам. "WorldCom" запрашаў на пасяджэнне наглядальнай рады вядомага аналітыка тэлекамунікацыйнага рынку. Той кансультаваў фірму, а таксама меўся даводзіць інвестарам выгаднасць пакупкі акцыі "WorldCom".

З наступнага кварталу прэзыдэнты біржавых фірмаў будуть падпісваць фінансавыя справаўдзачы не ад імя праўлення, а ад свайго ўласнага. Тады інвестарам будзе прасціць выбіваць з прэзыдэнтаў ашуканскіх фірмаў кампенсацыю ў судзе.

Большасць назіральникаў лічаць, што заклікі Буша аб маральнасці дапамогуць яму мінімізаваць непрыемныя палітычныя вынікі апошніх сканалаў. Але шмат хто падкрэслівае, што Бушу ў кансэрватызм і ягоная цесная сувязь з бізнесам не дазволяе яму зрабіць усё тое, што неабходна для дасягнення поўнага посьпеху ў гэтай справе.

Так, "Буш не наважаўся захрануць адну з найважнейшых проблем — гіганцкіх прэмій, якія выплачваюцца адміністраціўнамі, а акцыямі", — сказаў Лу Добз, вядомы эканамічны каментатар кампаніі CNN.

Павал Бурдзка

Кожна новае гучнае банкротства ставіць пад удар Белы дом

Праект захопу неабмежаванай улады

Працяг. Пачатак у № 22, 24, 25.

“Калі ласка, не абвінавачвайце мяне і беларускі народ ва ўтрыманстве й існаваньні за ваш кошт. Вы пытаце, у колькі абыдзеца гэтае аб’яднанье? Колькі Радзеі давайдзеца заплатіць за саюз? Яна заробіць на ім тры мільядры даліраў у год. Вось колькі гэты саюз будзе каштаваць Радзеі”, — казаў Лукашэнка. Зрабілася ясна, што ягоны “савецкі кансерватызм” быў дзейным інструментам для дасягнення палітычных метаў ня толькі ў межах Беларусі. Но, толькі аплюючы да СССР, можна было абрэгутаваць тэарэтычную роўнасць Радзеі й Беларусі як сузаснавальніц аб’яднанай дзяржавы і апраудаць широкі ўдзел беларускага презыдэнта ў расейскіх палітыцы. Цяжка сказать, чаму Лукашэнка зъяніў ідэалагічны лейтматыў сваёй дзейнасці — адмовіўся ад канцепцыі Вялікай Радзеі на карысць сумесі беларускага нацыяналізму з “савецкім кансерватызмам”. Але ў выніку Лукашэнка варыяント саюзу быў прыняты толькі для альтэрнатыўнай апазыцыі, што павялічвала жаданьне прыхільнікаў “цара Барыса” пусціць інтэграцыйны цягнік пад адхон. Праціўнікі інтэграцыі пераважалі ў той час як ва ўрадзе Радзеі, так і сярод тых, хто вызнанчаў інфармацыйную палітыку СМІ. Пралукашэнкаўскі лягер меў немалую вагу ў выбарных органах улады, але іх реальны ўплыв у посткамуністычнай Радзеі быў непараўнаны з магутнасцю альянсу ўрадоўцаў і алігархаў, які склаўся вакол Ельцина.

Рэйтынгі ўплыву асноўных прыхільнікаў і праціўнікаў саюзу з Беларусій ў расейскіх уладных колах (ацнены экспертамі “НГ” па 10-балтнай систэме)

Прыхільнікі			Праціўнікі		
Публічныя палітыкі	Апаратныя палітыкі	Грамадзкія дзеячы	Публічныя палітыкі	Апаратныя палітыкі	Грамадзкія дзеячы
Ю.Лужкоў — 6,7	В.Чарнамырдзін — 7,8	А.Салжаніцын — 5,4	Р.Яўлінскі — 7,6	А.Чубайс — 8,2	Я.Гайдар — 7,4
Г.Зюганоў — 6,5	Я.Прымакоў — 5,9	А.Лебедзь — 5,1	Г.Старавітава — 4,7	В.Юмашаў — 7,1	А.Чаркізаў — 5,5
Г.Селязньёў — 6,4	В.Сяроў — 4,6	М.Шакум — 4,5	К.Баравой — 4,6	А.Кох — 6,8	С.Дарэнка — 5,3
Г.Ціханаў — 4,8	I.Рыбкін — 4,2	А.Вольскі — 4,0	А.Козыраў — 4,4	Я.Урынсон — 6,5	В.Навадворская — 3,9
С.Бабурын — 4,7	С.Шахрай — 4,1	Н.Ганчар — 3,9	С.Юшанкоў — 3,8	С.Ястрэмбскі — 6,25	Д.Ліхачоў — 3,6

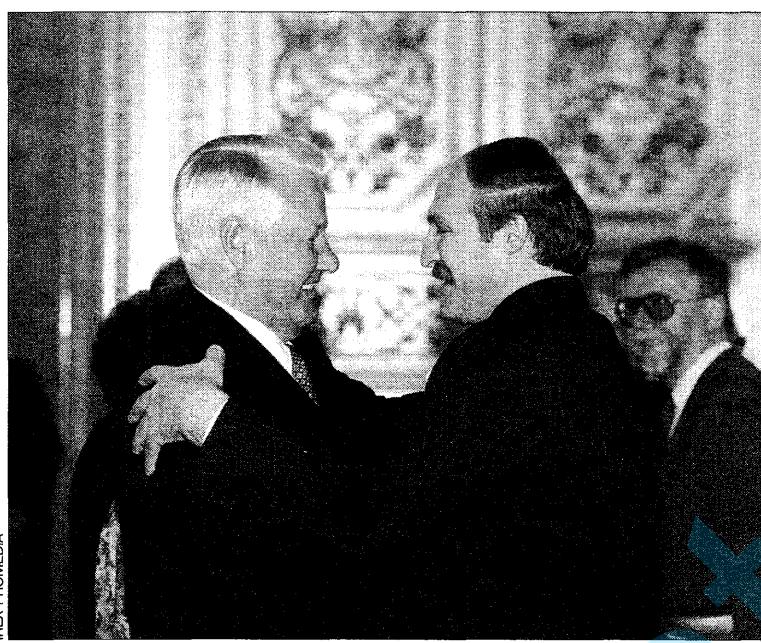
Крыніца: Нацыянальная служба наўн Radei, <http://www.nns.ru/analytdoc/rbprot2.html>.

Як відаць з табліцы, у лік прыхільнікаў інтэграцыі ўваходзілі больш уплывовыя “публічныя палітыкі”, тады як сярод праціўнікаў дамінавалі тыя, хто меў права прымаць рашэнні ў альтэрнатыўнай адміністрацыі.

Аднак выглядала маламаверным, што расейцы будуць вечна навязваць Беларусі “ўсходнегерманскі” варыяント узяднанья. Супраць простага паглынання Беларусі Радзеі разам з Лукашэнкам выступіла ня толькі бальшыня намінкітуры, для якой ліквідацыя сувэрэнітету краіны азначала паніжэнне статусу да ўзроўню расейскай праўніцтвай бюрократіі, але і, не спадзявана для расейцаў, пераважная частка беларускага грамадзтва. Зусім ужо нечаканым для іх было тое, што, нягледзячы на дамінаваныя тэмы інтэграцыі ў беларускай палітыцы падчас Лукашэнкавага кіравання і нават да яго, папулярнасць гэтае ідэі сярод беларусаў пе-

ражыла адчуvalыні спад. Што праўда, ён ня быў незваротны й ня выклікаў усплеску беларускага нацыяналізму. Наагул, прыхільнікі саюзу паміж дзівюма краінамі былі заўсёды, але ў верасні 1998 г. ненадоўга ўзялі верх адэпты поўнай самастойнасці. Пры гэтым іх колькасць была амаль утрая большай, чым ся ў часы Кебіча і Шушкевіча, а лік тых, хто быў гатовы падтрымаць аб’яднанье, якое б цалкам лікідавала беларускую дзяржавунасць, рэзка ўпаў.

Гэтыя зъмены грамадзкай думкі сведчылі аб пашырэнні пранезалежніцкіх настроў і абытам, што здабыць Беларусь незалежнасці не прыйшло марна для вялікай часткі беларускага грамадзтва. Асабліва калі ўлічыць, што незалежнасць актыўна падтрымала маладое постсавецкае пакаленне. Нежаданне яднацца з Радзеі узрастала што разу, калі становішча там пагаршаў эканамічны або ваенны крызис. Упершыню гэта здарылася пасля першай чачэнскай вайны, другой нагодай стаўся жыўневіцкі фінансавы крызис 1998 г., трэцій — узнаўленыя вайны на Каўказе ў жніўні 1999-га. Затое папулярнасць ідэі аб’яднанья вырастала падчас натаўскай кампаніі ў Косаве (паспрыяла афіцыйная антызахоўніцкая пралаганда) і пасля перамогі Пуціна на прэзыдэнцкіх выбарах, якую шмат хто і ў адной, і ў другой дзяржаве звязаў з пачаткам ажыўлення расейскай эканомікі. Гэтыя пературбацыі паставілі Лукашэнку перад нялёгкім выбарам. Расейскія крызисы давалі яму магчымасць прадэмантстраціяў грамадзтву перавагі сваёй унутранай палітыкі, проісцяўляя-

аднаўлення колішняга СССР, няхай і ва ўцячым выглядзе. Рэстаўрацыя элемэнтаў савецкай гісторыі і эканомікі дапамагала Лукашэнку падтрымліваць перавананіе, што сувэрэнітэт і саюз — цалкам сумяшчальныя рэчы.

Беларуское і расейске грамадзтвы па-разнаму ўспрымалі інтэграцыю. Для прасавецка настроенай беларускай публікі яна была працэсам аднаўлення краіны, якая грунтавалася на еднасці і роўнасці народу да, як съцвярджалася, дала пачатак дзяржаўнасці і самастойнасці Беларусі. У адразуўненіе ад усходніяя суседкі, дзе СССР трактаваўся як чарговы этап історыі, трактаванага імі як натуральная жыццёвая прастора расейскай нацыі. Вайскоўцамі аўдяднаныне дазваляла адсунуць заходнія межы дзяржаве яшчэ на 600 км ад Смаленска. Такія канцепцыі і мэты не пакідалі месца Беларусі як самастойнай дзяржаве, і ніводная з іх не магла быць прынятая беларускім грамадзтвам, як кажучы ўжо пра яго палітычную эліту і Лукашэнку.

Цікава, што лукашэнкаўская палітыка русіфікацыі не спыніла пашырэння ідэі незалежнасці ў беларускім грамадзтве. Наадварот, яна спрадзіла феномэн “беларускага расейскамоўнага нацыяналізму”, які пашырыўся ў апошніх дзесяцігодзіні ѹ падзеяў, паводле Яна Запрудніка, “павелічэньне розыні паміж моўнай ды палітычнай русіфікацыяй. Расейская мова ў Беларусі ў шматлікіх выпадках стала таюю жа мовай культурнага адраджэння краіны да ўмацавання яе незалежнасці, як і беларуская. Можна нават правесці, хоць і трубае, паўнаныне з ангельскай мовай у Ірландыі”.

“Беларускі расейскамоўны нацыяналізм” паглыбіў палітычны раскол у незалежніцкім лягеры: адбываўся падзел на прыхільнікаў “этнічнай” й “грамадзянскай” нацыяналізму. “Этнічны” нацыяналізм апэлюе да этнічнай моўнай ды культурнай традыцый й культивуе міт пра адвечнасць нацыі. “Грамадзянскі” нацыяналізм адштурхоўваецца ад ліберальнага бачаньня нацыі як прадукту “грамадзкай дамовы”. Нацыя і яе атрыбуты ў першым выпадку — вартасць мэтафізычнай, у другім — выключна інструментальная, сродак дасягнення іншых, у тым ліку палітычных мэтаў: дэмакратызаціі, вестэрнізаціі й г.д. Прыхільнікі “этнічнага” нацыяналізму лічыць нацыянальнае адраджэнне зарукай пабудовы дэмакратыі ў незалежнай дзяржаве, адэпты ж “грамадзянскага” нацыяналізму, наадварот, прынесьці адраджэнні ўрада, адэпты ж “прарасейскай” і складае трэцюю частку грамадзтва. Яе прыхільнікі і да інтэграцыі, і да сувэрэнітэтам. Падваеньне Лукашэнкавай рыторыкі сведчыць перадусім пра “падваеньне съядомасці” беларускага грамадзтва і, хутчай, пра яго падзеленіе на некалькі палітычных мяншыняў. Истотна, што “савецкая” мэншыня знаходзіцца дзесяць пасярэдзіне, між “нацыяналіна-дэмакратычнай” ды “прарасейскай” і складае трэцюю частку грамадзтва. Яе прыхільнікі і да інтэграцыі, і да сувэрэнітэтам. Падваеньне Лукашэнкавай рыторыкі сведчыць перадусім пра “падваеньне съядомасці” беларускага грамадзтва і, хутчай, пра яго падзеленіе на некалькі палітычных мяншыняў. Истотна, што “савецкая” мэншыня знаходзіцца дзесяць пасярэдзіне, між “нацыяналіна-дэмакратычнай” ды “прарасейскай” і складае трэцюю частку грамадзтва. Яе прыхільнікі і да інтэграцыі, і да сувэрэнітэтам. Падваеньне Лукашэнкавай рыторыкі сведчыць перадусім пра “падваеньне съядомасці” беларускага грамадзтва і, хутчай, пра яго падзеленіе на некалькі палітычных мяншыняў. Истотна, што “савецкая” мэншыня знаходзіцца дзесяць пасярэдзіне, між “нацыяналіна-дэмакратычнай” ды “прарасейскай” і складае трэцюю частку грамадзтва. Яе прыхільнікі і да інтэграцыі, і да сувэрэнітэтам. Падваеньне Лукашэнкавай рыторыкі сведчыць перадусім пра “падваеньне съядомасці” беларускага грамадзтва і, хутчай, пра яго падзеленіе на некалькі палітычных мяншыняў. Истотна, што “савецкая” мэншыня знаходзіцца дзесяць пасярэдзіне, між “нацыяналіна-дэмакратычнай” ды “прарасейскай” і складае трэцюю частку грамадзтва. Яе прыхільнікі і да інтэграцыі, і да сувэрэнітэтам. Падваеньне Лукашэнкавай рыторыкі сведчыць перадусім пра “падваеньне съядомасці” беларускага грамадзтва і, хутчай, пра яго падзеленіе на некалькі палітычных мяншыняў. Истотна, што “савецкая” мэншыня знаходзіцца дзесяць пасярэдзіне, між “нацыяналіна-дэмакратычнай” ды “прарасейскай” і складае трэцюю частку грамадзтва. Яе прыхільнікі і да інтэграцыі, і да сувэрэнітэтам. Падваеньне Лукашэнкавай рыторыкі сведчыць перадусім пра “падваеньне съядомасці” беларускага грамадзтва і, хутчай, пра яго падзеленіе на некалькі палітычных мяншыняў. Истотна, што “савецкая” мэншыня знаходзіцца дзесяць пасярэдзіне, між “нацыяналіна-дэмакратычнай” ды “прарасейскай” і складае трэцюю частку грамадзтва. Яе прыхільнікі і да інтэграцыі, і да сувэрэнітэтам. Падваеньне Лукашэнкавай рыторыкі сведчыць перадусім пра “падваеньне съядомасці” беларускага грамадзтва і, хутчай, пра яго падзеленіе на некалькі палітычных мяншыняў. Истотна, што “савецкая” мэншыня знаходзіцца дзесяць пасярэдзіне, між “нацыяналіна-дэмакратычнай” ды “прарасейскай” і складае трэцюю частку грамадзтва. Яе прыхільнікі і да інтэграцыі, і да сувэрэнітэтам. Падваеньне Лукашэнкавай рыторыкі сведчыць перадусім пра “падваеньне съядомасці” беларускага грамадзтва і, хутчай, пра яго падзеленіе на некалькі палітычных мяншыняў. Истотна, што “савецкая” мэншыня знаходзіцца дзесяць пасярэдзіне, між “нацыяналіна-дэмакратычнай” ды “прарасейскай” і складае трэцюю частку грамадзтва. Яе прыхільнікі і да інтэграцыі, і да сувэрэнітэтам. Падваеньне Лукашэнкавай рыторыкі сведчыць перадусім пра “падваеньне съядомасці” беларускага грамадзтва і, хутчай, пра яго падзеленіе на некалькі палітычных мяншыняў. Истотна, што “савецкая” мэншыня знаходзіцца дзесяць пасярэдзіне, між “нацыяналіна-дэмакратычнай” ды “прарасейскай” і складае трэцюю частку грамадзтва. Яе прыхільнікі і да інтэграцыі, і да сувэрэнітэтам. Падваеньне Лукашэнкавай рыторыкі сведчыць перадусім пра “падваеньне съядомасці” беларускага грамадзтва і, хутчай, пра яго падзеленіе на некалькі палітычных мяншыняў. Истотна, што “савецкая” мэншыня знаходзіцца дзесяць пасярэдзіне, між “нацыяналіна-дэмакратычнай” ды “прарасейскай” і складае трэцюю частку грамадзтва. Яе прыхільнікі і да інтэграцыі, і да сувэрэнітэтам. Падваеньне Лукашэнкавай рыторыкі сведчыць перадусім пра “падваеньне съядомасці” беларускага грамадзтва і, хутчай, пра яго падзеленіе на некалькі палітычных мяншыняў. Истотна, што “савецкая” мэншыня знаходзіцца дзесяць пасярэдзіне, між “нацыяналіна-дэмакратычнай” ды “прарасейскай” і складае трэцюю частку грамадзтва. Яе прыхільнікі і да інтэграцыі, і да сувэрэнітэтам. Падваеньне Лукашэнкавай рыторыкі сведчыць перадусім пра “падваеньне съядомасці” беларускага грамадзтва і, хутчай, пра яго падзеленіе на некалькі палітычных мяншыняў. Истотна, што “савецкая” мэншыня знаходзіцца дзесяць пасярэдзіне, між “нацыяналіна-дэмакратычнай” ды “прарасейскай” і склада

Наша Ніва [26] 12 ліпеня 2002

ПРАГРАМА ТВ З 15 ДА 21 ЛІПЕНЯ

9

**19 ПЯТНІЦА,
ЛІПЕНЯ
БТ**

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 0.30 Навіны.
6.10, 7.10, 8.10 "Добрай раніці, Беларусь!" на "Славянскім базары ў Віцебску-2002".
8.45 Піснівцы экзамен па беларускай (расейскай) мове і літаратуры ў вышайшых навучальных установах.
9.15, 17.05 "25 градусаў на поўдзень".
10.05 "Навальнічны камяні".
10.30 "Метычара – зъвер марскі".
Маст. фільм.
13.05 "Далавек са звалкі".
14.30 Сад мары.
15.20 "Апошняя рэзэрвация". Мультсэрыял.
15.45 "Навальнічны камяні".
16.10 Сэрыял "Хамчужыны ажыну".
18.25 Зона Ікс.
18.35 Свет і мы.
18.55 Лірчычная камэдыя "Знаёмца, Джэнэт...".
19.45 Калыханка.
20.00 Панарама.
20.50 Спорт-кур'ер.
21.00 Урачыстас адкрыццё XI Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску-2002". Трансляцыя з Віцебску.
0.50 Каралеўская паліванье.

СТВ

6.00, 12.30, 16.30, 19.00, 23.00 "24 гадзіны".
6.15, 18.45 Навіны СНД.
6.30, 16.00 "Прыгоды Папіруса".
7.00, 15.30 "Паэр рэйндэрэз, ці Магутныя рэйндэрэз", Тэлесэрыял.
7.30, 14.30 "Вуншпунч", "Інспектар Гаджэт".
8.30, 20.45 "Аўтапанарама".
8.45 Кымінальны дэтэктыў "Зладзе ў законе".
11.00, 19.55 "Тэма дні".
11.10, 18.35 "Вітуальныя съветы"
11.20 "Сънеданьне з Лікай".
11.30 Канал гісторы: "Караблі-прывиды". Дакумэнтальны фільм.
13.15 "Дальнабойнік". Тэлесэрыял.
16.45 Меншчына. Людзі, падзея, факты.
16.50 "Яга, цёмная страсьць".
17.55 "На з гэтага съвету". Дакумэнтальны фільм.
18.25 "Добры дзень, доктар!".
19.15 "Добры вечар, маленькі...".
19.30 "СТВ-спорт".
19.40 "Плянта людзей".
20.05 "Як затрапілі "Мір". Дакумэнтальны фільм.
21.00 Гангстэрскі баявік "Вайна бяз правілаў".
23.15 Фільм-прывесць "Чыстае паветра".
1.30 Музыка на СТВ.

8 канал

17.30 Мультпрада.
17.45 Сэрыял "Масад".
18.30 Mast. фільм "Шакал".
20.40 Тэлекрама.
20.45 "Вечарніца".
21.00 "Быццам коні з далёкіх вякоў".
21.15 Трылер "Тайна маглы".
2.00, 7.20, 7.35, 8.05 Музычны блёк "Intro-mix".
7.15, 8.00, 14.00, 17.00, 19.00, 0.00 Менск-ньюз.
3.30, 18.00, 23.00 Спартыўная навіны з Ласоскім.
11.00, 14.05, 17.05 Музычны блёк "Day mix".
18.05, 19.05, 21.10 Музычны блёк "Top mix".
19.30 Праграма па заяўках "People mix".
21.00, 23.30 Калыханка ад Сашы і Срохі.
22.00, 23.05, 23.40, 0.05 Музычны блёк "Night mix".
22.20 Праграма "Дваццатка першых".
8.00 Тэлеканал "Добрай раніцы".
9.00 Навіны.
9.15, 19.00 "Сямейныя позвязі". Сэрыял.
10.10 Баявік "Ністрымы".
11.05 "Ерапаш".
11.15 "Аб'екты".

РТР

11.35 "Кошкі-мышки". Мультсэрыял.
16.05 Дакумэнтальны сэрыял "Дзікія штуці".
16.35 Сэрыял "Цяпер ці ніколі".
17.30 Вячэрнія навіны.
17.50 Шматэрыйны фільм "Саламея".
Заключная сэрыя.
20.00 Час.
20.35 "Наши навіны".
21.00 Поле чудаў.
22.00 "Вялікі канцэрт".
23.30 Дэтэктыў "Допінг для анёла".
1.15 Трылер "Гатэль "Новая ружа".

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 Дэтэктыўны сэрыял "Сылёка ў Лос-Анджэлесе".
9.00 Тэлесэрыял "Вечны поклі".
10.20 Камэдыя "Гады маладыя".
11.45 Новая "Старая кватэра".
16.20 Прэс-клуб.
17.15, 19.35 Весткі – Масква.
17.50 Прэм'ера РТР. "Казкі пра любоў".
18.50 Дабранач, дзеци!
19.55 Дэтэктыўны сэрыял "Прафэсія – следчы".
22.20 Дольф Лундгрэн у вострасюжэтным фільме "У пастцы".
0.05 Фільм "8/12 дзяляра".

Культура

9.20 Усе сурсы Карапу.
9.40 "Ізміфская прыгажуна. Гісторыя лягучай крэпасці". Дакумэнтальны фільм (ЭША).

НТВ

7.00, 7.30, 9.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 "Сέньня".
7.10, 7.35, 7.40 Раніца на НТВ.
7.50 "Папіціцкія. Жывыя тавары".
9.20 Надвор'е на зуйтра.
9.25 "Зусім сакрэтна".
10.20 "Расылннае жыцьцё".

**20 СУБОТА,
ЛІПЕНЯ
БТ**

7.00, 9.00, 15.00, 18.00 Навіны.
7.15 Існасьць.
7.40 Дак. сэрыял "Легенды пра наўку".
8.30 Сад мары.
9.15 Мультсэрыял "Сымба-футбаліст".
9.40 Сямейны сэрыял "Дракоша і Ко".
10.00 Экран індыскага кіно. "Расставаныне... 1-я сэрыя".
11.30 Карабеўская паліванье.
11.55 Эдарае. Тэлесаптіс.
12.25 Дакумэнтальны сэрыял "Дзіцячыя джунглі".
13.20 Да 115-і гадавіны з дня нараджэння М.Шагала. "Мой пачатак".
13.45 "Музейюм". Будспаслікі аттар.
14.00 Гадзіні.
14.30 Сэрыял "Увайсыць ў танец".
15.20 З дакладных крыніц.
15.40 Сэрыял "VIP" (ЭША).
16.25 Прыводніцкі фільм "Ласяня" (ЭША).
18.25 А.Табакоў, С.Любашын і Л.Паличук у народнай камэдыі "Кадры-ля".
20.00 Панарама тыдня.
20.50 Спорт-кур'ер.
21.00 "Славянскі базар у Віцебску-2002". Віасількоўская сузор'е". Гала-канцэрт майстэрству мастацтваў Беларусі. Трансляцыя з Віцебску.
0.00 Беларуская дацацтва.
0.30 Дэтэктыўны сэрыял "Камісар Шыманскі".

СТВ

6.00 "24 гадзіны".
6.15 Канал гісторы: "ГРУ". Дакумэн-

тальны фільм.
7.15 "У гасцінях у Тофіка".
7.30 "Сакрэтныя матэрыялы", "Цік – герой", "Русалачка", "Грыфыны".
10.00 Меншчына. Людзі, падзея, факты.

Першы музычны канал

8.00 Музычны блёк "Intro-mix".
11.00 Праграма "ФОРМАТ".
11.20 Музычны блёк "Day mix".
18.00 Музычны блёк "Top mix".
19.30 Праграма па заяўках "People mix".
21.00 Музычны блёк "Top mix".
22.00 Музычны блёк "Night mix".
2.00 Музычны блёк "Ня спаіц!".

АНТ

8.00, 10.00, 14.00 Навіны.
8.10 "Грай, гармонік любы!".
8.50 Слова пастыра.
9.05 Сэрыял "Сабачая справа".
10.10 Сымеханарама.
10.45 Смак.
11.05 Дакумэнтальны дэтэктыў. "Гандляры шчасьцем". Справа 2001 году.
11.35 Авантурная камэдыя "Налёт".
13.15 "Ерапаш".
13.30 Дыснэй-клуб: "Качыныя гісторыі".
14.10 "Каб памяталі...".
14.50 Рэасікскі экстрэм.
15.20 Сэрыял "Цыкак".
16.15 Купчанка і А.Зборэу ў мэлядрате "Славянскі базар у Віцебску".
17.00 Мая сям'я.
17.55 Аншляя.
19.25 Міліцэйскі дэтэктыў "Мечаныя".
21.55 Апошні сэнс. Вострасюжэтны фільм "Камода: востраў жаху".
12.20 А.Міронau і Т.Догілава ў камэдыі "Бляндышына за рогам". 1983 г.
15.00 Футбол. Чэмпіянат Расеі. "Шынник" (Яраслаўль) – "Спартак" (Масква). Жывая трансляцыя з Яраслаўлю.
17.00 Мая сям'я.
17.55 Аншляя.
19.25 Міліцэйскі дэтэктыў "Мечаныя".
21.55 Апошні сэнс. Вострасюжэтны фільм "Камода: востраў жаху".
18.30 Чэрнінавы навіны.
18.20 "Жыць траба лёгка". Канцэрт Яфіма Шыфрына.
20.30 "Наши навіны".
20.55 "Расейская рулетка". Тэлегульня.
21.45 Мішэль Пфайфер і Алеク Бодуін

Культура

у камэдыі "Замужам за мафій".
23.45 Жаклін Бісэт і Тэрэза Расл у дэтэктыўе "Аднойчы ты супрэнес нехэнаму".
1.30 Вострасюжэтны фільм "Удар бляндышы".

РТР

6.50 Сэрыял "Валадар зывяроў".
7.45 Здароўе і жыцьцё.
8.15 "Ваенная праграма".
8.30 Залатыя ключі.
8.50 Добрыя раніцы, краіна!
9.25 Сэрыял "Каралева прыгажосьці, ці Вельмі цяжкае дзяцінства".
9.50 "Сто да аднаго".
10.45 Тоні Кертис ў камэдыі "Пакуль, дзеята!".
12.25 "Камедыныя кантакты". Сэрыял.
13.00, 19.00 Весткі.
13.20 А.Міронau і Т.Догілава ў камэдыі "Бляндышына за рогам". 1983 г.
15.00 Футбол. Чэмпіянат Расеі. "Шынник" (Яраслаўль) – "Спартак" (Масква). Жывая трансляцыя з Яраслаўлю.
17.00 Мая сям'я.

АНТ

8.00, 10.00, 14.00 Навіны.
8.10 Служу Расеі!
8.40 Дыснэй-клуб: "Цімон і Пумба".
9.05 Сэрыял "Сабачая справа".
10.10 Падарожнікі нататкі.
10.30 Пакуль усе дома.
11.05 "Выратавальнікі".
11.40 Гоф, А.Ліванау і Б.Хіміч у вострасюжэтным фільме "Футбаліст".
13.25 "Ерапаш".
13.30 Дыснэй-клуб: "Мікі Маус і яго сабры".
14.10 Ерапаш.
14.30 Жыцьцё мае – мае хаканыне".
15.30 "Гісторыя 2".
15.45 "Агенцыя".
16.05 "Чарарапашкі ніндзя: новая мутация", Тэлесэрыял.
17.05 Сэрыял "Сямейнае кіно з калекцыі Hallmark", "Краіна фэйз".
18.00 "Дзіцячыя джады".
18.15 "Партрэт на інтар'еры".
18.30 "Аўтапанарама".
18.50 "Запрашаем паскардзіцца".
19.00 "168 гадзін".
20.10 Кіно: "Паліційская гісторыя-2".
22.20 "Арт-експрэс". Культурнае жыцьцё стаўпіці.
22.35 "Сакрэтныя матэрыялы". Тэлесэрыял.
23.35 "Дзіўныя гісторыі". Тэлесэрыял.
0.10 Начны музычны канал.

Культура

фільме "Крамэр супраць Крамэра" (ЭША), 1979 г.

19.00 Весткі тыдня.
19.55 Аншляя.

8.10 Служу Расеі!
8.40 Дыснэй-клуб: "Цімон і Пумба".

9.05 Сэрыял "Сабачая справа".
10.10 Падарожнікі нататкі.

10.30 Пакуль усе дома.
11.05 "Выратавальнікі".

11.40 "Гісторыя 2".
12.20 "Даведнік на Сусвеце". Зоркі і зоркі пылі.

13.40 "Вялікія бэзкі". Маст. фільм.
14.05 Свады гульня.

15.20 Каханыне без адказу. Ток-шоу "Грынчыны".
16.20 Маўглі на ланцунку. "Воччая стаўка".

16.50 Сэрыял "Ідэальная пара", 5-я сэрыя "Адпачыніце, магістар".
18.30 Рыхтуб сані летам... Камэдыя "Проні лёсу, ці Лёгкі дух!".

22.20 "Што? Дзе? Калі?". Найлепшыя гульня.
23.35 Эрык Робэртс у трэйлеры "На хвалі съмерці" (ЭША).
1.10 "Пэспы-чарт".

Эўраспорт

9.30 Прыгоды, AdNatura.

10.30 Горны вэлясьпэд. Кубак сувету Граўз-Майэнэн.

11.00 Конны спорт. Кубак нацыі "Samsung". Фальстэрбю.

12.00 Вэляспор. Тур-дэ-Франс, этап 12.

13.45 Матацыкл. Гран-пры Германіі. Прадстаўленне.

14.15 Матацыкл. Гран-пры Германіі. Практыка. 125cc.

15.00 Матацыкл. Гран-пры Германіі. Практыка. Moto Gp.

16.00, 23.00 Вэляспор. Тур-дэ-Франс, этап 13.

19.00

Анатоль Сідарэвіч: Дэмакратычны, а не беларускай

Працяг са старонкі 1.

Я вельмі баюся іх, бо ўжо на гэтыя граблі наступілі ў канцы 80-х — пачатку 90-х. Болей нельга на іх наступаць.

Вельмі важна, каб у гэтым звяззіце ўзяла ўдзел навуковатэхнічная інтэлігэнцыя, інжынерна-тэхнічныя работнікі, мэдыкі, пэдагогі... А ўжо як там звяззіце назавеца: "беларускай інтэлігэнцыі" ці "дэмакратычны" — ня так і важна.

"НН": А пра што пойдзе гаворка на сходзе?

А.С.: Пра стан інтэлектуальны культуры, пэрспэктывы гэтае культуры. У нас адбываецца культурны генацыд нацы. Возьмем сэрэднюю школу. Байдай, ва ўсіх эўрапейскіх краінах дзеци вучыца ці будуць вучыцы 12—13 гадоў. Паслья вясім клясаў ідуць у ліцэй, гімназію, дзе ўжо арыентуюцца на пэўную прафесію... Але ў нашай дзяржаве вобмалі грошай, яна ня можа перайсці на такую систэму навучанья. Яна ня можа аздараўіць дзеци (а хворых дзеци штогод больш і больш). Яна ня можа накарміць дзеци: дэць ім калярынае харчаванье, багатае на вітаміны. Дзяржава ня можа дэцям магчымасць адпачываць за горадам улетку. Яна адпречыла значную частку дабрадзеяў з-за мяжы.

Дзяржава вырашыла зрабіць працьць: палепшыць стан здароўя дзеци, знізіўши інтэлектуальную нагрузкі. Програмы скараціліся літаральна па ўсіх предметах. Сабуту зрабілі выхадным днём. Адбываецца не "амэрыканізацыя", а дэбілізацыя. Якасць навучанья падае. Улада гэта і сама прызнала, калі сёлета зноў прыдумала дадатковыя льготы для абитурыентаў зь вясковых школаў, што падступаюць у ВНУ. Замест таго каб паліпашаць становішча настаўніка, заахвоціць маладых настаўнікаў з сучаснымі ведамі працаўцаў у вёсцы, вучням, пра якіх загадаў вядома, што ў іх слабая падрыхтоўка, даюць дадатковыя балы. Гэта ж ня выйсьце! Калі пачынаеш гутарыць з студэнтам, а сразу разумееш — зь вёскі ён із гораду.

Зрэшты, і ў горадзе ня мёд:

адукацыя дзеци рабочых таксама выклікае трывогу. У нас у Менску ёсьць Заводскі, Партизанскі раёны, дзе жыве пралетарыят. І якасць навучанья ў тантэйшых школах вельмі нізкая.

Прайдзеце па ВНУ і зрабіце аптытанье. Зь вёскі туды трапляюць дзеци настаўнікаў, лекараў, рахункаводаў, бухгалтараў, а ня тых, хто працуе з віламі. І з гораду — ня тых, хто працуе ля станка. Вельмі малы працэнт дзеци рабочых і сялянін. Адбываецца элітарызацыя вышэйшай адукацыі, у нас зьяўляецца вялікі пласт людзей, што ня маюць пэрспэктывы сацыяльнага росту. Гэта тэндэнцыя зявілася гадоў дзесяць таму і асабліва яскрава стала назірацца падчас Лукашэнкавага панаванья. Я кажу пра стан школы, бо гэта мне найбліжэйшае...

Трэба ўзьняць і пытанье пра інтэлектуальную ўласнасць. У нас уласнік, іш той, хто вырабіў нейкі інтэлектуальны прадукт, у прававых адносінах неабаронены чалавек.

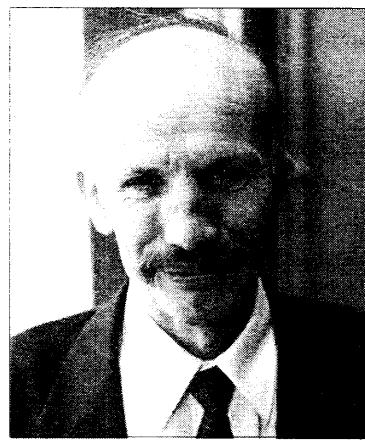
"НН": Але ж Дудараву ўдалося сваім часам адстаяць права на назыву "Белая Росы"...

А.С.: Дык што, кожны раз у судзе вырашыць такія справы?.. Урэшце, на звяззіце тра будзе задача пытанье: "Майстры культуры, з кім вы?".

Цяпер культура кіруюць "падонкі" — тыя, хто быў на дне камуністычных систэмы. Усе гэтыя Касцянікі ніколі б ня выплылі наверх пры старых парадках. Гэта нават паказальнік, што былых цэкоўскіх апаратыкаў — Сяргея Законініка, Анатоля Кудраўца, Алеся Жука, Валянціна Блакіта — адхіляюць ад пасад і ставяць на іх месцы людзей, якія пры КПСС—КПБ ніколі б не зрабілі кар'еры і ніколі б не сядзелі ў доме на вуліцы Маркса, 38. Неадукаваныя людзі, якія ня ведаюць спэцыфікі літаратурнае журналистики, не прачыталі неабходнага мінімума тэксту... Няхай гэты рэжым пакіруе яшчэ дзесятак гадоў — і мы зробімся абсалютнай інтэлектуальнай праўніццяй Эўропы.

Ніжэйшая школа

"НН": Ці не пярэчыць гэтае

ціверджанье Вашым жа словам пра элітарызацыю навучанья?

А.С.: Але ж якасць вышэйшай адукацыі зыніжаецца! Паглядзіце, хто працуе ў ВНУ, — пераважна людзі майго веку. Маладыя — гэта зблыщага жанчыны, якія маюць забясьпечаныя муожью. А здаровыя маладыя мужчыны як раней не ішлі ў сэрэднюю школу, гэтаць цяпер адбываюцца і ВНУ. Пэрспэктыўныя людзі скіраваныя на эміграцыю. Я могу сцьвярджаць, што адбываецца съядомае выштурхованыне інтэлектуалаў зь Беларусі...

Съмеху варт: у вышэйшых навучальных установах увялі школьныя дысыпліны! Лёгіку, якую я выкладаў у ліцэі, рэлігіязнаўства, паліталёгію, курс "Правы чалавека" (у Ресеі, да прыкладу, гэтыя дысыпліны ў такім аўтаматичнай выкладаюцца ў школах). Гэта праста прафанацыя вышэйшай адукацыі.

З школьнага курсу выкрасілі вучацца цэлья раздзелы су-светнае гісторыі, пласты су-светнай літаратуры. Я не кажу пра Бадлера, Малірмэ, але нашыя вучні ня будуць ведаць, хто такі Мапасан.

"НН": А Шэксніп?

А.С.: Зь цяжкасцю. Калі гэтаць пойдзе далей, нашыя ўнукі ў парынальны з намі будуць вельмі неадукаваныя людзі, калі гаварыць пра гуманітарную падрыхтоўку. Дык нават у сэнсе матэматыкі... У прадмове да школьнай праграмы па матэматыцы зазначалася, што ейнае

засвячанье не гарантует паступленія ў ВНУ на адпаведную спэцыяльнасць. Тоё ж было ў праграме па фізыцы, па хіміі. Каб паступіць, трэбы было матэматыку, хімію, фізыку вучыць паглыблена. А цяпер і гэту прымітыўную праграму пакараці.

Дзяржава — як сабака на сене

"НН": Але вернемся да звяззіцу. Чаму ягонае правядзенне прымеркаванае да юбілею Якуба Коласа?

А.С.: Якуб Колас — прыклад дэмакратычнага беларускага інтэлігента. Народны настаўнік, які не баўся ўдзельнічаць у нелегальных звяззіцах, і тры гады адседзеў за гэта ў Пішчалаўскім замку (цяперашнім Валадары).

"НН": Хто будзе займацца падрыхтоўкай звяззіцу?

А.С.: Пайменна я пакуль не скажу. Увойдуць людзі, абазнаны ў літаратуре, мастацтве, пэдагогіцы, мэдыцыне.

"НН": Ці мяркуе ініцыятыўная група кантактаваць з афіцыйнымі структурамі?

А.С.: Вядома. Мы разумеем, што ў дзяржавы вобмалі грошай. Але ў такім выпадку яна не павінна душыць грамадзкую, прыватную ініцыятыву. А дзяржава паводзіцца як сабака на сене. Яна ня можа ўтрымліваць часопісы і газеты, але зрабіла ўсё, каб авбаліць наклады, каб зьніклі рэдакцыйныя калектывы. На чале холдынгу паставілі чалавека, які ні дня не працаў у літаратурна-мастацкіх выданнях. Яму на дапамогу даюць дэмагога Новікава і трэцярадную пастаўку Бондар. І прафанацыя даўдзяць ўсё да ручкі. Яказ падпіска на другое паўгодзідзе на "Полымя", "Нёман", "Крыніцу", "Маладосць"? Яна страшэнна ўпала: у "Крыніцы", напрыклад, падпіска стала меншай за сто экзэмпляраў, наколькі я ведаю...

З другога боку, я радуюся, што самыя моцныя таленты не на баку гэтага рэжыму: Быкаў, Барадулін, Брыль і іншыя... Гэтыя людзі ня хочуць прымыць ад гэтай дзяржавы ўзнагароду. Але ж дзяржава павінна задумца. Некалі былі такія літараторы, як Стаковіч, Клімковіч, Алешка і іншыя майстры сацыя-

лістычнага рэалізму. Ці ёсьць цяпер патрэба чытаць іх? І ў каго ёсьць такая патрэба?.. Сёння ўлада абавіраецца на новых Стаковічай і Клімковічай. Яе трэба пашкадаваць.

"НН": Ці не ператворыцца звяззіцу на чарговую гаварыльню?

А.С.: Я б вельмі не хацеў, каб гэта было звязанае беларуское плачаныне, пералічэнне крыўдаў і бедаў. Гэта павінна быць наступальнае, канкрэтнае, канструктыўнае дзеяньне: чым мы можам дапамагчы самі сабе і свайму народу? Трэба актуалізаваць лёзунг, неаднакроць фармульянаны Антонам Луцкевічам — "Самі сабе!", "Pro domo sua" (з лаціны — для свайго дому), як зваўся знакаміты артыкул у "Нациі Ніве" ў 1911 г.

"НН": А самі Вы бачыце нейкія канкрэтныя мэтады, якія можна было б прапанаваць на гэты звяззіцу?

А.С.: Трэба было б проста расцілумачыць народу ўлёткам, што ня варта радавацца скарачэнню часу на навучанье, аблігчэнню нагружкі. Бо адбываецца дзబілізацыя школы, падае ўзровень навучанья. Дзеци, скончышыўшы школу, будуць неканкурантадольнымі. Адпаведна зыніжаецца і ўзровень вышэйшага школы. Як казаў прафесар Алег Лойка, з кожным годам ўсё менш інтэлектуальная студэнтансць. І гэта прайдзе. Іншы раз за галаву хапаешася: сталічны хлопец, вырас на асфальце, а кругагляд — як у хутаранца... Во страхоцца якое! Яшчэ дзесяць гадоў таму такога не было.

"НН": А ці зможа звяззіцу штосьці вырашыць, паўплываць на сітуацыю? Ці прыслуваюцца да яго?

А.С.: Ва ўсякім разе, нейкае выйсце шукаць трэба, бо ўлада разбирае прафесійныя саюзы ў вышэйшых і сэрэдніх навучальных установах, ствараючы на іх месцы "жоўтыя". Трэба шукаць шляхі абароны — і сацыяльныя абароны інтэлігэнцыі, і абароны права чалавека на аддукцыю, на карыстаньне дасягненнямі культуры, на інтэлектуальную ўласнасць, на ахову здароўя.

Гутарыў Аркадзь Шанскі

У паэтычным кутку

Рэспубліканская сіята паводзіцца ў Віцебску сёлета было прымеркаванае 120-годзідзе з дня нараджэння Янкі Купалы.

На радзіму Песьняра не прыехалі, хоць і былі запрошаныя на сіята, Рыгор Барадулін і Ніл Гілевіч. Чаму — можна толькі гадаць. Увогуле, так атрымалася, што на паклон да Янкі Купалы не прыехаў ніводзін з сёньняшніх народных паэтаў. Але, нягледзячы на гэта, сіята паводзіцца сапраўдны народны. Найшло і наехала 15 тысяч прыхільнікаў беларускага паэтычнага слова зь Менску, Маладэчна, навакольных мястэчак і вёсак.

род іх былі І. Карэнда, У. Дражын, Л. Гуляка і іншыя, наведалі Дом-музей, дзе нарадзіўся Янка Купала, спыніліся ў "Паэтычным кутку", што быў арганізаваны калі саўніна, — крыху паслушаць паэтычныя выступы. Тут рэй вёў галоўны рэдактар Беларускага радиё Навум Гальпяровіч.

У часе

сіяточнага канцэрту "Паэзіі і музыки сплатканыне", калі ўсе запрошаныя ўжо сказалі, што для іх значыць Янка Купала, і вядучы хацеў перадаць пляцоўку музычным калектывам, да мікрофона прарваўся паэт Уладзімер Някляеў. Ен прачытаў верш, у якім былі такія слова: "Вярніце мову! Вярніце герб! Вярніце сцяя!" У час выступлення паэта над слухачамі ўзвіліся два вялікія бел-чыгрована-белыя сцяягі. Праўда, луналі нядоўга: міліцыя забрала сцяя і ледзве не скруціла іх уладальнікам.

Леанід
Падлужны

Тадэвуш Гавін

Пісьменьнік і памежнік

14 ліпеня — 10 гадоў з дня съмерці пісьменьніка і дысыдэнта Аляксея Карпюка

Гэты чалавек мне асабліва блізкі, бо ў свой час ён пэўным чынам паўплываў на мой лёс.

Упершыню я сутыкнуўся з Аляксеем Карпюком, калі слухы ўва Ўладзівастоку ў 1987 г. Ён напісаў мне ліст. Гэта была рэакцыя на мой артыкул, дасланы ў газету "Гродненская правда". Я распавядаў пра сътуядью з польскай нацыянальнай меншасцю на Гарадзеншчыне, пра вывучанье польскай мовы і научанье на ёй. Артыкула не надрукавалі, але яго далі пачытаць Карпюку. У сваім пісьме сп. Карпюк прасіў даслаць адрасы палякаў, якія таксама змагаюцца за навучанье на роднай мове. На жаль, тады я такіх людзей у Горадні ня ведаў.

Гэта быў пачатак нашага з Карпюком знаёмства, якое пазней перарабляўся ў сябровства. Увесень таго ж году я перавёўся на службу ў Горадню. Памятаючы пра Карпюка запрашэнне, прыйшоў да яго на працу, у дом-музэй Элізы Ажэшкі. Нягледзячы на актыўныя пошуки, Карпюк так і не знайшоў людзей, якіх можна было б уцягнуць у польскую адраджэнскую дзейнасць. Таму ён вельмі ўзрушыўся, калі я прыйшоў. Карпюк а сразу пранік да мяне даверам, нягледзячы на маю форму афіцэра памежных войскаў, якія падначальваліся КГБ. Напэўна, ён вырашыў, што разам з аднадумцам у асобе маладога падпалкоўніка яму будзе прасць працаваць над вырашэннем польскага пытанья.

Карпюк, беларус, не хацеў мірыца з тым, што палякі пазбуйленыя права вучыца на роднай мове, на маюць сваёй газеты і грамадзкай арганізацыі, якая бараніла б іх нацыянальную інтарэсы. Карпюк паказваў мне ліст па польскім пытаньні, які ў красавіку 1987 г. ён даслаў М.Гарбачову. Ня ведаю, ці бачыў генсек той ліст, але з ЦК КПСС яго пераадрасаваў ў Горадню — для высвятлення акалічнасцяў. Адказ Карпюк атрымаў па тэлефоне ад намесніка загадчыка ідэялагічнага аддзелу аблкаму партыі Дзмітрыя Аляшкевіча. Ён паведаміў, што праblems, абы якой Карпюк напісаў генэральную сакратару, не існуе, бо палякі ніколі не зьеврталіся да ўладаў з просьбай адкрыць нацыянальную школу.

У сьнежні 1987 г. абурны Карпюк піша наступны ліст Гарбачову, у якім польскія пытаньні ў СССР парадуювае з параходам "Адмірал Нахімаў", які "затануў" на толькі з-за недагля-

ду капітанаў, а перадусім з-за того, што быў састарэлы. Ніяма нічога дзіўнага ў тым, што палякі не звязратаюцца да ўладаў па дапамогу. Пытаныне ў тым, што самі ўлады ніколі не цікавіліся праблемамі нацменшасціяў. На жаль, сённяшнія грамадзтва пакуль ня здолела пазбавіцца страху перасьледаў за іншадумства".

На пачатку 1988 г. Аляксей Нічыпаравіч скардзіўся на адсутнасць падтрымкі па польскім пытаньні з боку асобных сяброў Саюзу пісьменьнікаў БССР. Ён парай ѿ мне напісаць лісты да яго і да Быкава з просьбай дапамагчы ў змаганьні з правы палякаў.

Летам 1988 г. мы з аднадумцамі стваралі польскую таварыства. Аляксей Карпюк прапанаваў называць яго імем Яна Каханоўскага. Калі я сказаў, што мы аддаем перавагу Адаму Міцкевічу, ён пагадзіўся і павіншаваў з добрым выбарам.

10 жніўня 1988 г. у канфэрэнц-залі Гарадзенскага ўніверситета адбыўся ўстаноўчы сход Польскага культурна-асветніцкага таварыства. Людзей сабралася многа, але адчувалася нейкая скаванасць. Толькі пасля білікучага выступу А.Карпюка палякі пачалі адкрыта гаварыць пра набалела, патрабаваць ад уладаў трывалыя праваў, дэклараваных савецкім заканадаўствам.

Пры канцы жніўня, на запрашэнне аддзелу культуры аблвыканкаму, у Горадню прыехала польская пісьменьніца Барбара Ваховіч. У праграму яе візіту адмыслова не ўключылі спатканьне з мясцовымі палякамі. Абураны Карпюк парушыў плян, і сустрача адбылася.

Мы зазвычай бачыліся з Аляксеем Карпюком у ягоным кабінэце. Калі трэ было пагаварыць пра штось надзвычай важнае, ён здымай слухаўку, клай на стол і праноўваў візіту ў ганак. Размайлюючы, мы беззліч разоў абыходзілі вакол будынку, за намі са здзіўленнем назіралі супрацоўніцы. Напаўна, яны не маглі зразумець, што супольнага можа быць паміж афіцэрам пагранічнай і паважаным у краіне пісьменьнікам.

Дзеля легалізацыі таварыства ў вачах польскіх уладаў Карпюк сустрэўся з генералам Абядзінскім, польскім консулам у Менску, сябрам Яруэльскага. На пачатку верасеня ў хадзе маіх бацькоў у вёсцы Ласосьне звязані тэлефон. Я адказаў як

звычайна: "Падпалкоўнік Гавін слухае". У трубцы адказаў: "Czolem towarzyszu podpolkowniku z tej strony general broni Obidzinski"... З гэтага моманту распачаліся мае афіцыйныя контакты з прадстаўнікамі польскіх уладаў, бліскуча арганізаваныя А.Карпюком.

Прайда, пасля сустрэчы з генэральным консулам вайскове кіраўніцтва абвесьціла мне строгую вымову за "несанкцыянаваны контакт з замежнікам". Праз паўгоду мне забаранілі працаваць з важнымі і сакрэтнымі дакументамі, пазбавіўшы права выконваць мой прафесійны абавязак. Гэта нягледзячы на тое, што мі з генэрал-палкоўнікам Абядзінскім былі вайсковымі краін-сяброў Варшаўскай дамовы. На паперы — саюзнікі, а на самай справе...

У 1989—90 г. я мала кантактаваў з пісьменьнікамі. Ён думаў, што зрабіў ўсё магчымае для легалізацыі нашай дзейнасці, і назіраў, ці даюць палякі рады ў змаганьні з свае праваў. Аднак, дазнаўшыся, што я буду вылучацца ў Вярхоўны Савет БССР ад мястэчка Салоткіна, прыехай і выступіт з промовай. Ён разумеў, што, падтрымліваючы мяне, выступае супраць улады. Прамова Карпюка мела сапраўды вялікае значэнне. Многі ведалі яго як чалавека, які пасля вайны працаваў праўдзівым настаўнікам у мясцовай школе, і паважаў яго. У выніку за мяне прагаласаваў 651 чалавек, а за майго канкурэнта — старшыню мясцовага калгасу — 240. Але пасля выбараў былі сфабрикаваны. Мне не хапіла ўсяго 122 галасоў, каб трапіць у Вярхоўны Савет. Праз некаторы час тэлефануе мне Карпюк і кажа: "Ну што, атрымаў урок? Памятай, што такіх людзей, як ты, яны да ўлады не дапусцяць!"

Перад устаноўчым з'ездам Саюзу палякаў у 1990 г., на якім павінны былі абраць новае кіраўніцтва, я ня раз раіўся з

Аляксей Карпюк (зьлева), Барбара Ваховіч і Тадэвуш Гавін ля дому-музею Элізы Ажэшкі ў Горадні. 1989 г.

Карпюком, як дзейніцаў. Ён заўсёды адказаў адноўлькаў: "Кіраваць саюзам". Якраз тады камандаваныне Заходнія памежнікі акругі паставіла мне ўмову: калі я кіну грамадzkую дзейнасць, дык атрымаю магчымасць працягваць вайсковую кар'еру. Мне падавалася, што я могу адышыці ад польскіх спраў: працэс пайшоў і я ня так важна, хто будзе ім кіраваць. Ведаючы пазыцыю Карпюка і адчуваючы вялікую адказнасць за польскую справу, я зрабіў выбор на карысць апошняй. Заставаўся польскім грамадzkім дзяячам і адначасова начальнікам сувязі гарадзенскага памежнага атраду.

Гэты выбор паставіў кронку ў маёй вайсковай кар'еры. Праз год мяне зволнілі са службы ў прымусовым парадку. Мне было 40 гадоў. Савецкая дзяржава ня толькі зьнішчыла мяне вайсковую кар'еру, але й пазбавіла мяне поўнай пенсіі па выслузе гадоў. Праз некалькі дзён пасля звольнення я спаткаўся з Карпюком, які заўсёды раіў мne спалучаніе службі ў арміі і грамадzkую дзейнасць. Першы раз ён маўчаў...

У 1991—92 г. Карпюк шмат хвареў, аднак мы пэўядычна сустракаліся. На пачатку ліпеня 1992 г. ён пачаўся вельмі кепска, і я наведаў яго дома. Гэты цяжка хворы чалавек паводзіў сябе настолькі нязмушана, быццам нічога на ён здарылася. Праз некалькі дзён пасля нашай сустрэчы патэлефанавала яго жонка. Я а сразу зразумеў, што здарылася самае страшнае. Беларусь згубіла аднаго з найлепшых сы-

ноў, а тутайшыя палякі — свайго лепшага сябра. Усё жыццё Карпюк змагаўся за Бацькаўшчыну, каб зрабіць яе незалежнай, сувэрэнай, ўсходнім. За Беларусь, у якой усім нам, людзям розных нацыянальнасцяў, жылося б адноўлькаў ўтульна. Калісці я запытаў Карпюка, чаму ён дапамагае менавіта палякам. Ён адказаў: "Можа, калі вы пачніце вывучаць сваю родную мову, будзеце мець польскія школы, тады і беларусы, нарэшце, пачнущы змагацца за свае праваў".

Падчас пахаваньня Аляксея Карпюка ў Алеі Заслужаных на гарадзенскіх могілках я вельмі перажываў. Увесі гэты час я думаў, чым магу аддзяліць за ўсё, што ён зрабіў для нас. Урэшце стаў на калені і на сваёй роднай польскай мове памаліўся за супакой ягонай душы.

Ён памёр, так і не дачакаўшыся зьдзязынення таго, абы чым прасіў у сваім лісьце М.Гарбачава. Пройдзе чатыры гады пасля звольнення я спаткаўся з Карпюком, які съмерці, і для польскіх дзетак адчыніць свае дзверы польскай школы ў Горадні. Яшчэ праз тры гады пачне працаваць польская школа ў Ваўкаўску. Я ведаю, якімі былі б нашы поспехі на ніве польскага адраджэння, калі не было Карпюка. Без яго дапамогі і высокага маральнага аўтарытэту вырашыць усе тыя пытанні, якія нам удалося вырашыць, было б куды больш складана.

Тадэвуш Гавін — ганаровы старшыня Саюзу палякаў Беларусі

Беларускі алітаўнік

укладзены айцом Аляксандрам Надсанам

784 старонкі, цвёрдая вокладка, наклад 5000 асобнікаў

выдавецтвы "Божым шляхам" (Лёндан) — "Сафія" (Полацак)

Пытайцеся ў кнігарнях і незалежных распавесцінікаў

Выжыць у часе адпачынку

Працяг са старонкі 1.

Бо трапляюцца сярод іх экстрэмалы, здольныя дастаць са съметніцы скарыстыны плястыкавы кубачак, ізноў напоўніць марозівам ды з усьмешкай падаць вам. На здароўе!

Сымптомы: гарачка, ваніты і панос, абязводжванье арганізму.

Што рабіць: не марнуйце час на лячэнне "хатнім мэтадам", кулём ляціце да доктара.

Марская хвароба

Узынікае з канфлікту між пачуцьцямі зроку і раўнавагі: вэстыбулярны апарат сыгналізуе ў мозг, што мы рухаемся, а вочы съцвярджаюць — што стаім (ці, хутчэй, сядзім) на месцы. Ад супрацьлівых сыгналаў "едзе дах".

Сымптомы: галаўны бол, бледнасць, патлівасць, млюсьць.

Што рабіць: сядзьце раўней, адкінцяце галавой на сцінку крэсла. У машыне і аўтобусе сядайце съпереду (кіроўца практычна ніколі не загойдае), каб загадзі бачыць пад'ёмы і спускі на дарозе, у самалёце — каля правага крыла (так раяць спэцыялісты-авіямэдыкі з Канзасу), а ў цягніку — лепей за ўсё ў вагоне для некурцоў, па ходзе руху і каля акна. Мэдыкамэнты? Ёсьць і яны, але склаляпамін, які там утрымліваецца, мае шмат пабочных эфектаў (прыкладам, падвышэнне ціску і пашучэнне сардечнага ритму). Лепш паспрабуйце імбера — сапраўды дапамагае! Імбірныя цукеркі эфектыўныя, бяспечныя і... смачныя.

Съмерць у самалёце

За апошнія чатыры гады гэта памерлі больш як сорак чалавек. Прычыны — раптоўныя зъмены ціску, паніжаная вільготнасць і асабліва шматгадзінная нерухомасць у часе доўгіх авіяпералётаў турыстычнага клясай, дзе разъмішчэнне крэслу не дазваляе выпрасты ногі. Ускладненне кроваззвароту выклікае тромбы ў сасудах, тыя ў свою чаргу — эмбалію лёгкіх, а яна...

Што рабіць: за колькі дзён перад палётам пачніце дзеля прафілактыкі піць асپірін. Ад яго звініжаецца згусальнасць крэві, і рызыка ўтварэння тромбаў, адпаведна, меншае. Пазбягайце нязручнага абутку, цеснай бялізны, гольфаў. Калі магчыма, сядзьце ля праходу — тады будзе лацьвея час ад часу разъмінца ногі. Піце шмат вадкасці — толькі бяз градусаў! Хіба што піва можна. Напоі, мацнейшыя за піва, а таксама кава, абязводжваюць арганізм, даючы вам выдатную магчымасць працягнуць свой адпачынак на векі вечныя.

Апёкі і цеплавыя ўдары

Іх трэба адрозніваць міжсобу. Апёк — гэта віны і кускі скур альбо надмернай колькасці сонечных прамянёў за кароткі час. Удар — гэта вынік няўдалай спробы арганізму адаптавацца да высокай тэмпэратурывы. Абездзіве гэтыя "прыемнасці" найперш падпільноўваюць тых, хто

пакутуе на цукровы дыябет, сардечна-сасудзістая захворыні, мае лішнюю вагу, прымае антыдэпрэсанты, антыгістаміны, мачагонныя ці сасудапашыральныя сродкі.

Сымптомы: пачырванелая, раздражнёная і нярэдка з пухірамі скру, сутаргі, галаўны бол, часам млюсьць і ваніты.

Што рабіць: не шпацируйце бяз шапкі між 11 і 15-й, калі найболей пячэ, апранайце свабоднае съветлае адзеньне. Ужывайце крэмы супраць апёкаў. Памятайце, што некаторыя лекі і зёлкі (прыкладам, съвятальнік) робяць скру больш схільнай да апёкаў.

І не губляйце пачуцьця меры, іначай усе вакацыі праседзіце ў гатэлі, мажучы цела крэмамі, прымаючы халодныя ванны, прыкладаючы прымочки з мокрага ручніка на лоб, шию, плечы і ногі, а таксама кампрэсы з тоўчанага лёду. Апошнія не павінны цягнуцца даўжэй за 10 хвілін, інакш у дадатак да апёку можна зарабіць адмарожванье.

Інэкты

Калі вы зьбіраецца адпачываць паблізу густога лесу, паць, балота, ракі ці пчальніку, майце на ўвазе, што аўтаматычна робіцца хадзячай каравушкай для непрыметных жыхароў гэтых мясцін. За ежу яны плацяць звычайна балюстым пухіром на скuru. Часам, аднак, даюць і "на чай"...

Мушки і

камарыкі

Мошкі кусаюцца надзвычай балюча, як для сваіх міэрных памераў. Як і ў камароў, крывавымі сродкіх — адны самкі. У нашай мясцовасці ўсялякія авадні бываюць на столькі небяспечныя, колькі дакучлівія. Сапраўды ж небяспечнымі (бо пераносяць паразытаву) зьяўляюцца адсутныя ў нас трапічныя віды.

Сымптомы: нясьцерпны съвер, пухір, часам даволі вялікай пухліна, а іншы раз — цяжкага загойнай язвы.

Што рабіць: варт запасціся сродкамі, якія адпужваюць насякомых. Большасць гэтых спрэў ды мазі ўтрымліваюць дыэталатадумід. Альтэрнатывай (кароткачавай) можа стаць воцат, а таксама экстракти герані, мяты, ванілі, лаўровага ліста, гваздзіка, пятрушкі. Камароў ды мух адпужвае таксама дым ад вогнішча, асабліва калі кінуць у агонь трохі шалфею ці размарыну. Камары панічна бацьца паху вітаміну В₁.

Месца ўкусу камара лепей за ўсё апрацаваць спэцыяльнай мазью. Паколькі мухі пакідаюць адкрытыя ранкі, трэба дадаткова прымыць іх цеплаватай вадой ці сырткам.

Кляшчы

Каб адбылося заражэнне, клешч павінен прасядзець пад скурай (звычайна — на плячах, галаве ці пад каленямі) найменей 12 гадзін, добра напіцца крэві, ператравіць яе і спаражніцца. У такім разе замест пляжнага лежака вы можаце рэшту адп-

чынку правесці на бальнічным ложку. А ўсё з-за мікробаў, якія прысутнічаюць у сыліне кляшчоў і могуць выклікаць нават запаленіне мазгавых абалонак.

Сымптомы: заражэнне звычайна прайдзіцеца не адразу, і таму яго цяжка звязаць з укусам.

Што рабіць: кляшча трэба як мага хутчэй выдаліць з-пад скуры, лепей за ўсё выкручваючы, а ня проста выцягваючы ці выціскаючы. Калі кляшчовы галава пры гэтым адварвешца, трэба, каб пазбегнуць інфекцыі, дастаць яе з дагамагай стэрильнай іголкі. Калі ў месцы ўкусу зьяўвіца чырвоная пляма, якая будзе павялічвацца, давядзенца папіць аптыбётыкі.

Зъмеі

Трэба мець вельмі вялікае нешанаванье, каб натрапіць на зъмяю, што спакойна сабе грэцца на сонейку. Калі ўсё ж дайшло да ўкусу, паспрабуйце ўважлівей разгледзець агрэсара: бяскрайдны вуж ці мядзянка апрач съледу зубоў у найгоршым выпадку падораць вам мясцовасць

Менчукі ратуюцца ад сълякоты ў Сыляпянцы, дзе купанье небяспечнае для здароўя

славуты баршчэўнік Сасноўская, могуць нашкодзіць ужо адной сваёй прысутнасцю непадалёк. Яны ўтрымліваюць ядавітыя алькаліды, якія робяцца актыўнымі пад уплывам съвятла і цяпла. У сонечныя і гарачыя гадзіны іх атрутныя выпарэнія магуть на адлегласці выклікаць раздражненіе скуры і дыхальных шляхоў.

Сымптомы: цяжкага загойнага апёка, а ў крайніх выпадках — пухіры, якія хоць і разыходзяцца за 1—2 тыдні, але пакідаюць на скуры шнары і пачырвянае.

Што рабіць? кветкі? Многія з іх далёка не такія бяскрыдныя, якімі здаюцца на першы погляд. Атрутныя, сярод іншага, рагулікі, рагулікі, макі, курасльеп, пралескі ды сон.

Найбліш небяспечная расыліна

— познацьвет. Яна ўтрымлівае

такую канцэнтрацыю яду, што дастатковая неасыцярожная дакра-

нуцца да двух зярнітак, каб

адысьці ў іншы свет.

Сымптомы: атручэнне, панос,

ірвота.

Вывіхі, расыцяжэніні, сінякі

Захапленыне альтнізмам, як, зрешты, любым іншым спор-

татам, — лёгкі спосаб атры-

маць дробныя траўмы, драпа-

іны ці вывіхі,

ня кожучы

ўжо пра ма-

зали на нагах

ци расыця-

жэніні мыш-

цаў.

Што рабіць: драпаціны лепши за ўсё прамышль халоднай вадой, змазаць перад сном гаючай

маззюю ці ёдам, а наранцу

змышль мазь і абыспаць прысып-

кай. Адкрытыя месцы можна

засыцерагаць ад небяспекі пля-

стырам. Мазалі пракалоць адна-

звой іголкай, выціснуць гной,

заклеіць плястырам.

Калі пасыль ўдару, вывіху зъвінца пухліна, дапаможа халод-

ны кампраэс з раствором воцату

альбо соды (чайнай лыжка на паўшклянкі вады). Перад чаргово-

ым паходам сустаў траба туга-

перавязаць элястычным бінтам.

Расыцяжэніні ўзьнікаюць у

выніку празьмернага выдзяленія

малочай кіслаты на непры-

зычнасці да вялікай нагрузкі

мышы. Іх зьнікненне можна

пасыць ахалоджаючы пасы-

ля нагруззкі часткі цела, якія ба-

ляць, вадой ці лёдам. Ідэална

дапамагае масаж. Можна ўжы-

ваць гарачыя ванны і разаграв-

альніны мазі, якія, аднак, у

большай ступені зъмякчаюць

вынік, чым прычыну.

Грыбы

Хоць грыбы смачныя, нізкака-

лярыйныя, зъмяніцаюць узоры

халестэрну ў крэві і на-

ват, паводле некаторых зъвес-

так, падышаюць патэнцыю, яны

могуць быць небяспечныя. Па-

мтатайце:

</

Кнігі поштай

Назва

Назва	Цена
ARCHE-Пачатак 2000, №7 "Слойнік свабоды"	1500 р.
ARCHE-Пачатак 2000, №9 "Мэдзыцына"	1500 р.
ARCHE-Скарына 2000, №6	1000 р.
ARCHE-Скарына 2000, №8	1000 р.
ARCHE-Скарына 2001, №1	1000 р.
ARCHE-Пачатак 2001, №5 "Украінскі нумар"	3500 р.
ARCHE-Скарына 2001, №4	1000 р.
ARCHE-Скарына 2001, №6	1000 р.
Vostraja Brama 0: ГЛЕБУС Адам. "Post Scriptum". 176 с.	2600 р.
Vostraja Brama 1: БЫКАЎ Васіль. "Пахаджане". 192 с. Кніга прыпавесцьця, напісаных за час побыту пісьменніка ў Фінляндыі і Нямеччыне	2600 р.
Vostraja Brama 3: ЛУКАШУК Аляксандар. "У фіялетавай ночы вугал крыла". 160 с. Кніга пра БССР 80-х. Працуоу ў галоўной партыйнай газэце "Звязда", аўтар шмат нарадзіў за паводзінамі вялікага і малога начальства, а таксама звычайнага "тога саветукаса"	2600 р.
Vostraja Brama 5: ГЛЕБУС Адам. "Браслаўская стыгмата". 192 с. Новая кніга Адама Глебуса, яку склалі апавяданы апошніх гадоў	2600 р.
АДАМОВІЧ Славамір. Туразмы дзе́ннык. Дакументы, дзе́нныкі, вершы	160 с., 3500 р.
Беларуска-расейская інтэграцыя. Аналітычны артыкулы. 424 с. Рэдактура Валера Булгакава.	3000 р.
Беларускі малітаўнік. 784 с., цвёрдая вокладка. Укладзены а.Аляксандрам Надсанам, выдавецтвы "Божым шляхам" (Лёндан) і "Софія" (Полацак). Маліты на кожную пару, на кожны дзень.	5000 р.

Біблія. Кнігі Святога Пісання Старога і Новага Запавету ў беларускім перакладзе Васіля Семухі

17000 р.

Беларуская палітычная сістэма і презыдэнція выбары 2001 г. 480 стар. Зборнік артыкулаў, падрыхтаваных аналітычнай групай (Менск) і Цэнтрам дэмакратыі ва Усходній Еўропе (Варшава), пад рэд. Валера Булгакава

3000 р.

Беларускі гісторычны агляд. Том 4. Сыштак 1-2(6-7). 318 с. Часопіс

1800 р.

Беларускі гісторычны агляд. Том 5. Сыштак 1 (8). 288 с. Часопіс

1800 р.

Беларускі гісторычны агляд. Том 5. Сыштак 2 (9). 692 с. Часопіс

1800 р.

Беларускі гісторычны агляд. Том 6. Сыштак 1-2 (10-11). 400 с. Часопіс

2400 р.

Беларускі гісторычны агляд. Том 7. Сыштак 1 (12). 302 с. Часопіс

1800 р.

Беларускі гісторычны агляд. Том 7. Сыштак 2 (13). 622 с. Часопіс

1800 р.

Біб-ка "БГА" 2: КАНДЫБОВІЦ Сымон. Разгром нацыянальнага руху ў Беларусі.

3000 р.

160 с. Праца Сымона Кандыбовіча (1891–1972) — адна зь першых спробаў дасыльданьня гісторыі большавіцкіх эрпэсіяў супраць інтэлігенцыі. Тэкст напісаны ў эміграцыі ў 1950-я. Асаблівую цікавасць маюць аўтарскія харктарыстыкі і замалёўкі, створаныя відавочнікамі падзеяй.

3000 р.

Біб-ка БГА 7: ПАНІКОЎ Мікола. Хроніка беларускага жыцця на чужыні (1945–84). 332 с. Кніга Міколы Панькоў — энцыклапедыя эміграцыйнага жыцця.

3200 р.

Аўтар сабраў усе магчымыя звесткі пра акцыі, сівіты, імпразы беларускіх дзеяноў, што воляю лесу апнуліся на чужыні. Кніга змяшчыла шмат фатадымыкі з жыцця беларускай эміграцыі. Ад накладу кнігі засталіся апошнія асобнікі.

3200 р.

Біб-ка БГА 9: ТУМАШ Вітаўт. Выбранныя працы. 246 с. Вядомы эміграцыйны гісторык, грамадзкі дзеянец і публіцыст Вітаўт Тумаш (1910–1998) вяртасцьця ў Беларусь.

4200 р.

У першую айчынную кнігу яго працаў увайшли канцэптуальныя артыкулы, друкаваныя ў эміграцыйных часопісах, а таксама няскончанае дасыльданьне жыцця і навуковай спадчыны Яхіма Карскага.

3000 р.

Беларускі кнігазбор т.15: Мікалай УЛАШЧЫК. Выбранае. 608 с., цвёрдая вокладка. У книгу увайшло самае істотнае з навуковых спадчыны Мікалая Улашчыка, а таксама краязнаўчыя нарысы, мэмуары, лісты.

3300 р.

Беларускі кнігазбор т.16: Яўхім КАРСКІ. Беларусы. 640 с., цвёрдая вокладка. Ураджэнец Наваградчыны, акадэмік Расейскай імператарскай акадэміі навук Яўхім Карскі (1861–1931) усё жыццё вывучаў этнічную гісторыю беларускага народу. Вынікам стала шматтомнае дасыльданьне "Беларусы". У кнізе — першы і трэці тамы "Беларусаў", якіх не перавыдали з 1916 г.

4200 р.

Беларускі кнігазбор т.18: ЦЕТКА. Выбранныя творы. 336 с., цвёрдая вокладка. Самае поўнае выданне твораў Цёткі (Алаізы Пашкевіч).

3000 р.

Беларускі кнігазбор т.19: Наталія АРСЕНЬНЕВА. Выбранныя творы. 592 с., цвёрдая вокладка. У книгу увайшли усе самыя значныя творы пээзіі: лірныя вершы, лібрэта, пераклад "Песьні пра зубра" Гусоўскую, успаміны, лісты.

4000 р.

Беларускія маршы і песні. 62 с. Зборнік патрыйных песен з нотамі

1000 р.

БУРСАУ Андрэй. Даівін. (Гранялоўці 1995–2002). 152 с.

2600 р.

Быць альбо ня быць сярднезўрапейцам. Сучаснае польскае мысленіе.

472 с.

ДУБАВЕЦ Сяргей. Дзэньнік прыватнага чалавека. 80 с.

1000 р.

ЕРШ Сяргей. "Усевалад Родзька. Правадыр беларускіх нацыяналісту". 36 с. Брашура прысвечаная асобе старшыні беларускай незалежніцкай партыі, мэра Беларускай краёвай абароны і кіраўніка беларускай вайсковай арганізацыі Усевалада Родзькі.

1200 р.

НІСБЭТ Робэрт. Кансэрватызм: мара і рэальнасць. 136 с. Клясычныя працы, прысвечаныя ідэям, вартасцям, прынцыпам і дормам палітычнага кансерватызму. Кніга была напісаная ў 1985–1986 гадах, у пару кульмінаціі нэакансэрватызму, зьявізана з постацимі Рональда Райгана і Маргарэт Тэтчэр. Аўтар аналізу гісторыі і традыцый кансерватызму, ягонае стаўленне да ідэяў розуму, прагрэсу і свабоды, ягоныя погляды на юладу, рэлігію, мэраль, уласнасць. Кніга выйшла ў Вільні ў 2000 годзе і таму да беларускага чытача амаль не дайшала.

2000 р.

ПАДБЯРЭСКІ Зыміцер. Саксафон Чынгісхана. 414 с. Апавяданы, аповесць, рапоран — добрая проза.

3000 р.

Паліталея. Асноўны курс. 680 с. Перакладзены з немецкага мовы фундамэнтальнага падручніка паліталеі, напісаны прафэсарамі паліталеі ўніверсітэтам Франкфурт-на-Майне, Бэрліну, Мюнхену і Г.д.

3600 р.

РАМАНОК Міхась. Беларуская народная крэхы. Цвёрдая вокладка. Ілюстраваная манаграфія прафэсара Міхася Раманюка вытрабалася на працы 25 гадоў дасыльданьня і вандровак па ўсіх рэгіёнах Беларусі. Міхась Раманюк (1944–1997) сабраў мноства звестак пра беларускія крэхы, надмагільныя і пахавальныя памінальныя абраў. На падставе дакументаў ім зроблена поучнае сыстэматызацыя і клясыфікацыя гэтых матэрыялаў, апісаныя ўсе формы і функцыі крэху, месцы іх устаноўкі. Манаграфія зъмяшчае 303 фотадымкі і 83 графічныя малюнкі.

45000 р.

САГАНОВІЧ Генадзь. Нарысы гісторыі Беларусі ад старажытнасці да канца XVIII стагоддзя. 412 с., цвёрдая вокладка. Сціслы выклад гісторыі Беларусі ад найдаўнейшых часоў да яе ўключэння ў склад Расейскай імперыі.

4800 р.

САГАНОВІЧ Генадзь. Невядомая вайна: 1654–1667. 144 с., цвёрдая вокладка. Кніга пра драматычныя падзеі самай страшнай для Беларусі вайны.

2400 р.

САГАНОВІЧ Генадзь. Войска Вялікага княства Літоўскага ў XVI–XVII стст. 79 с. На падставе дакументальных крыніц і маладзенчых дасыльданьняў асьвятылецца гісторыя ўзброенных слаў ВКЛ XVI–XVII стст.

1800 р.

Сэрыя "Schmerzwerk": **БАХАРЭВІЧ Альгерд. Практычны дапаможнік па руйнаваны гарадоу.** 152 с.

1800 р.

Сэрыя "Schmerzwerk": **БАШУРА Міхась. Паляванье на мух са шлангам.** 64 с.

900 р.

Сэрыя "Schmerzwerk": **ВІШНЕЎ Зыміцер. Тамбурны маскіт.** 256 с., цвёрдая вокладка.

3300 р.

Сэрыя "Schmerzwerk": **СІН Ілья. Нуль.** 108 с.

1800 р.

СТАНКЕВІЧ Ян. Збор твораў 2-х тэмах. 1-ы 552 с., 2-і 586 с. У 1-ы том збору твораў моваў народнаў Яна Станкевіча (1891–1976) увайшли працы, напісаныя паміж 1918 і 1951 г., 2-і — паміж 1951 і 1973 г. Пераважная бальшыня апублікованых твораў

9000 р.

ХАРЭУСКІ Сяргей. "Зывяры-суйачынікі". 92 с. Кніжка прапануе чытачу незвычайны погляд на жывёлы сьвет Беларусі. Прадмову напісаў Ул. Арлоу

Галівуд шукае новага героя для баевікоў. Шварцэнэгеру і Сталонэ ідуць на зъмену "інтелектуалы" — Бэн Афлек і Мэт Дэйман.

Дзіўныя часы надышлі. Усе сучасныя кінагероі — здыхлікі нейкія. У "Чалавеку-павуку" лёс Нью-Ёрку ляжыць на маленькіх далоньках Тобі Магуайра, што граў зацюканых падлеткаў у "Цудоўных хлопцах" і "Ледзяной буре". Барацьбу са злом у "Валадару пярсыёнкаў" узначальвае бледны велікавок Элайджа Вуд, у якога, здаецца, яшчэ нават барада не расце. Ни кажучы ўжо пра Гары Потэрса (Дэніэл Рэдкліф), занадта маладога, каб кіраваць чым-небудзь, апроч мяты. Арнольд Шварцэнэгер мог бы іх усіх на адну длань пасадзіць, а другой расцерці. Але ён прайграе гэтым недамеркам у змаганыі за гледача, як і Сыльвастар Сталонэ ды Стывен Сыгал.

Колішня тытаны баевікоў пад пагрозай вымірання. Галівудскія прадусары даўно прадбачылі, што іх трэба будзе замяніць новым пакаленнем герояў. Студыя "Юніверсал" зрабіла стаўку на мускулатуру Дуэйна Джонсана, вядомага таксама як "Скала". У фільме "Цар скарпіёнаў" ён ідзе Арнольдавым сълядамі: крышыць усё, што сустракаецца ў яго на шляху. Але "Скала" — выключчынне з правіла. У сучасных баевіках магтавыя зывіліны зрабіліся важнейшымі за магутныя біцэпсы. Кінавытворцы заходзяць новых зорак у акторскіх школах, а не ў спартзаліх. А надзвычайні поспех фільму "Анёлы Чарлі" съведчыць, што героем касавага баевіка можа быць і жанчына. Таму паўстает пытаньне: хто з актораў маладога пакалення будзе адноўлікава пераканаўча ставіць пасткі на шпёнаў, перамагаць нічэмных ворагаў, фіртаваць з наступніцамі Шэртан Стоун ды ратаваць дэмакратыю? Іншымі

дзе варта быць

Марлен у Менску

У менскім кінатэатры "Перамога" (вул. Інтэрнацыональная, 20) ладзіцца юбілейны паказ фільмаў з удзелам славутай Марлен Дытрых, падрыхтаваная асацыяцыяй "Кінаклуб" і Гётэ-Інстытутам. 15 ліпеня — "Бялявая Вэнера", 16 ліпеня — "Дэстры зноў у сядле"; 17 ліпеня — "Марлен Дытрых. Гісторыя жыцця"; 18 ліпеня — "Блакітны анёл". Пачатак сесіяў а 19-й. А ў Музэі сучаснага выяўленчага мастацтва (пр. Скарыны, 47) з 16 ліпеня пачне працаўцаў фотавыстава, прысьвечаная Марлен Дытрых.

Гомельскі гіт-парад (вынікі за студзень—чэрвень 2002 г.)

Аўдыёкасэты

1. "Легенды Вялікага Княства"
2. "Хавайся ў бульбу" ("Крама")
- 3—5. "У краіне талераў" ("Камэлот"), "Hard Life — Heavy Music" (зборнік), "Нефармальны беларус" (С. Сокалаў-Воюш)

CD

1. "Я нарадзіўся тут"
2. "Хавайся ў бульбу" ("Крама")

Мода на мазгі

кіно

Бэн Афлек (справа) і Мэт Дэйман ідуць на зъмену Шварцэнэгеру і Сталонэ

цяжкка паставіць нешта ў віні. Ен добра зроблены, трывама ў напружаныні можа быць залічаны да тыповых летніх блякбастэраў. Герой мае адпаведнае свайму статусу заданне, а выбух атамнай бомбы — які прынёс бы куды больш бяды, чым атака на Сусветны гандлёвы цэнтар, — гэта ўсяго адна з пешакод на шляху да мэты.

Карцінаў, у якіх стрыжнem сюжэту будзе станоўчая місія героя, мы ўбачым болей. Мэт Дэйман сыграе ў фільме "Тоеансць Барні" агента ЦРУ, які страсціў памяць. Праца даўцы вырашаюць пазбыцца яго, пакуль не дайшло да скандалу. Падчас боек Дэйман ужывае прыёмы каратэ, крышыць дзіверы, стряляе, фэхтует, вісіц на дахах і мчыцца вуліцамі Пaryжу ў найлепшай сцэне аўта-

мабільнай пагоні з часоў "Роніна". Усё гэта ён робіць без заўзяція бравады, але вельмі плястычна і вытанчана. І мы не сумняваемся ў ягонай інтэлігентнасці.

Дагэтуль Дэйман не здымается ў баевіках, бо не знаходзілася сцэнарыста, які прыйшоўся б яму даспадобы. А "Тоеансць Барні" рэжысэра Дага Лімана вызначаеца не абы-якім напружаннем. Гэты фільм, зроблены паводле схемы "паліцэйскага кіно", падобны да "Сумы ўсіх страхоў" — толькі здаецца сувязі жэйшым, лягчэйшым для ўспрымання і менш патасным. "Каб уцячы з аточанага будынку, Барні ўжывае карту і рапсу, а не зброю, — кажа Дэйман. — У фільме няма неапраданага гвалту і выбухаў".

Паводле "Gazety Wyborczej"

Чайкоўскі і каралі

Мастак з Баварыі Толік Чайкоўскі малюе збольшага рэалістычныя партрэты на замову сваіх суседзяў. Часта баварцы прыносяць фатаздымкі сваіх жонак і дзяцей, каб мастак перанес дарагія образы на палатно. Няяць і выявы любімых жывёлаў — коцікаў і сабачак, нават прыводзяць сваіх чатырохногіх сябров на сэнсаны ў якасці натуршчыкаў. Але найчасцей масатаку замаўляюць выявы каралёў і малюнкаў, якую пасыля

Цяпер у Нямеччыне модна мець у хаце партрэт якой гістарычнай асобы — рыцара, князя, караля.

Толік Чайкоўскі нарадзіўся пасля вайны ў сям'і беларусаў-эмігрантаў. Скончыў Акадэмію мастацтваў і абраў для сябе дарогу ў абстрактным майстэрстве. У 1991-м ён упершыню альпіністуе на радзіме бацькоў. Прыехаў не з пустымі рукамі — прывёз вялікую калекцыю сваіх карцінаў і малюнкаў, якую пасыля

Знізу: мастак Толік Чайкоўскі ў сваім майстэрні

падараў ў беларускаму Міністэрству культуры.

А за маляваньне саксонскіх, прускіх і баварскіх каралеў Чайкоўскага прымусіла ўзяцца нястача. Тым больш што за майстэрства немцы грошай не шкадуюць. Выстайліяцца Чайкоўскі вельмі рэдка, але абстрактнага малявання ня кідае. Жыве адзін. Зрэдку наведваеца ў Мюнхен да старога бацькі, таксама мастака, да дачкі і сына. Выставы ў Беларусі не плянуете, але на супраць, каб такая магчымасць зноўку з'явілася.

Вольга Кляшчук. Фота аўтаркі

шыпшины:

Расьцьвіла на далоні кроў.

* * *

Віктару Сылінку

Так,
Яна была зоркай,
І, каб пабачыць яе,
Ты чакаў ночы
Ці спускаўся
У цёмны халодны калодзеж.

Яна была зоркай,
Але не тваёй.
Твае ж быті —
Ноч і калодзеж.

* * *

Пакалоўся аб куст
шыпшины:
Расьцьвіла на далоні кроў.

Наталка Бабіна

ПАСТКА ДЛЯ КРАТА

Працяг. Пачатак у №23–25.

...Студэнтка менскага Політэхнікі Яніна знаходзіць на сваім лецішчы труп невядомага чалавека, а назаўтра ледзьвие ня робіцца ахвяраю невядомага забойцы. Каб даць адпачыць затлумленай галаве, яна заходзіць у студэнцкую піцэрю ѹ сустракае аднакурсніка Каастуся, у якога таксама сур'ёзныя проблемы...

Відаць было, што ён не жартуе.

— Ты сур'ёзна? Што здарылася?

— Мяне выключаюць з акадэміі. Звольнілі з катэдры за спазненне, выгналі з інтэрната: не прайшоў у час флюраграфію. Каастус асабіст паходзіў выносиць мае рэчи.

— Каастус, ты што кажаш та-кое? Цябе выключаюць?! І Фрэбэрг дазволіў? Ды ён жа рэкта-рат разъясняе ѹ шчэпты!

Косьця зьняў акуляры, нізка-вока прыжмурыўся і ціха скажаў:

— Аляксандра Ісакавіча тут больш ніяма.

Калі бы ён выкацоў з-за сыпіны гармату ды пальную у куток, то не выклікаў бы большага зьдзіўле-нення. Я зьнямела.

— Як гэта ніяма? Ен... памёр?

— Не, не памёр, Бог з табой! Зъехаў у Нью-Ёрк.

— У Нью-Ёрк! Во як!.. Але чаму... (“...ён мне нічога не скажаў” — ледзь не зъялцела зь языка). Але чаму?

Канстанта паціснуў плячыма.

— Чаму даўно ўжо ня зъехаў, лепш спытала б. А апошнім чаму яму далі зразумець... У тым самым рэктаце... Дый ня толькі там. Фрэбэргу падпалілі дзверы і пабілі вонкі ѹ кватэры. Чаго было чакаць? У яго ж сям'я, дачка...

Бармэн сам прынёс замоўле-ную піцу.

— Пабачыў, што вы занятыя, вытрышыў прынесыці.

Я паглядзела на яго, не адразу зразумеўши, што да чаго.

— Дзякую, Пяцро. Зрабі лас-ку, Канстанты, ня дай прапасыці дабру. Я замовіла, але нешта мне ніякава — зъеж ты, калі ласка.

Канстанта каўтнушы сыліну.

— Ты сапраўды ня хочаш?

— Не, не хачу. Прабач, я не-надоўга адыдуся.

Пахістваючыся, дабрыла да прыбіральні. Музыка сюды не даносілася, і я адчула, як тахкае ў скронях кроў.

Ну вось, абышліся з табой, як з курвай. Абапіраючыся на ракавіну, я халодна і павольна разглідала сябе ѹ лустро. Белья валаасы над ілбом, карыя вочы, поўныя вусны — мне захадзела-ся самой сабе ўчапіцца кіпцо-рамі ѹ твар, раздрапаць съвет-лую скuru, біцца галавой аб сцяну... Спакайней, Яніна. Ніяма ніякай бяды. Спакайней.

...Гісторыя з Фрэбэргам пача-лася таму, што мая магі памерла ад раку — хутка і страшна. Я не магла жыць. Не магла быць дома, між сценаў, што бачылі яе аго-нію. На занятах я сядзела як за шчыльныя заслонай, празь якую не праходзіла нічога — ні гукаў, ні сцягла. Не рэагавала на сло-вы. І сабры, і выкладчыкі ведалі пра гэта — мяне нікто не чапаў. Ніхто, акрамя Фрэбэрга.

Я цяпер разумею, што ён на-зіраў за мной, і вось на адным з занятаў выклікаў да дошкі. Яс-

ная рэч, я нават ня ведала, зь якога боку падступіцца да практиканіння з матаналізм. І не хацела ведаць: мне было ўсё адно. Я нават не зусім усведамляла, што са мной і дзе я, — перад маймі вачыма стаяў мамін твар, з голым з-за хіміятэрапіі чэррапам, з адвеслай сківіцай. Апошняя пяць дзён яна была непрэтымнай і ўвесь час стагнала... Стоячыя ля дошкі з крэйдай у сціснутых пальцах, я чула толькі гэтыя стогны... І раптам пачуўся кілівы голас Фрэбэрга — поўныя жоўці, рэзкія слова:

— ...поўнай дурніцай. Так, так, поўнай дурніцай. Што вы гле-дзіё на мяне, як на выкапнія? Гэта я павінен на вас так гля-дзіё — стаіцё, як слуп, і ня можаце рагашыць просьценкую за-дачу. Вы што, ідыштка? А мо ў вас крытычныя дні? Ці гэта ваш звычайны фізіялагічны ўзорэнь разъвіцця? Але ў такім разе да-воджу да ведама: ёлупням месца не ў інстытуце, а ў Навінках.

— У яе маці памерла, — ня вытрымаў нехта з нашых.

— Вельмі шкада. Але такой дурніцы, як вы, бяз маці толькі лепш. Вяселей.

Разглазаваная, я павярнулася, каб сказаць, што ніколі ня выби-чу яму, што не магу яго бачыць, што лепш вылечу, чымся гэтamu склаціняку... Фрэбэрг ішоў па ка-лідоры, ішоў да нас — гэта было несумненна. Ен адмыслова спусціціся ѹ цагляныя кратава-ныя казематы, дзе ў нас меліся быць лябараторныя па кванта-вой мэханіцы.

Алена павіталаася.

— Калі можна, я прасіў бы вас на два слова, — зъянрнуўся ён да мяне.

Я адмоўна пахісталі галавой.

— Магчыма, я вінаваты перад вами, і ў вас ёсьць прычыны кіркі-дзіё на мяне. Магчыма, і ў мяне быў прычыны паводзіць сябе так, як я сябе паводзіў, але я ня буду на іх спасылацца. Ска-жу з усёй шчырасцю, што шка-ду, калі пакрыўдзіў вас, і пра-шу за гэта прафачэння, — сур'ёзна сказаў Аляксандар Іса-кавіч.

Я пачырвянала. Алена, на маё зъдзіўленні, таксама.

Фрэбэрг прывёў мяне ў пус-тую аўдыторию і тут, сярод крэслаў, перакінутых на сталы, падышоў і пагладзіў па валасах. У шоку, я ўзыняла вочы. Гэтага яшчэ... Але ён не зъбіраўся мяне шкадаваць, выказываць спа-чуванье, чаго я баялася. Вочы яго глядзелі так... Так... У мяне нэрвова трымкнула павека — раптам я зразумела мужыкоў, зь якіх съмяялася раней, і замерла. Я баялася варухнуща: не хаце-ла парушаць таго, што адбыва-лася, і ня ведала, што адбываецца, і старалася не дрыгнаць...

Ён вельмі прыгожы — парод-най прыгажосцю моцнага раз-умнага мужчыны. Ці заўважала я гэта раней? Пэўна, так, але толькі цяпер яго прыхаваная моц раптам абрыйнулася на мяне. Ён палка пацалаваў мяне ў вуе-ны — і забі мяне Бог, калі я ду-мала ў гэты момант пра што-не-будзь... Шарахнуў званок. Ада-ваўшыся, але моцна трymаючы мяне за рукі, ён назваў адрас.

— Заўтра, а пятай. Я буду

цябе чакаць.

Нічога больш ня кажучы, пай-шоў. Я глядзела на свае руки, барвова паплямаваныя ягонымі пальцамі, і шептам паўтарала адрас...

...Па якім назаўтра, стоячы ля дзівярэй, ужо мо трэці раз узь-німала руку і зноваку апускала, ня ў змозе націснуць званок. Раптам дзіверы самі рэзка рас-цяліся, і той, хто стаяў за імі, нецярпілів рвануў мяне праз парог усірэдзін...

Так пачаўся наш раман — калі гэта можна назваць раманам. Мы бачыліся даволі часта, кожны раз у яго, і кожны раз гэта было нейкае шаленства. Мы мала га-варылі, зредку разам вячэралі. Я ніколі не гатавала яму ежу. Ен ніколі не праводзіў мяне дадому, ніколі не загаворваў ні пра буду-чынно, ні пра інстытуція спра-вы. Мы толькі зредчас разам елі вячэр, якую нехта гатаўваў раб-ней. Я вельмі мне гэта падаба-лася. Дайшло да таго, што я вы-рашыла паставіць на сваім, прымусіць паважаць сябе — і ў далёкіх закутках падсвядо-масыці ўжо вымалёўвалася са-лодкай карціна: незалежная і гордая я — на пастамэнце сама-павагі, і Фрэбэрг А.І. — на каленях просіць прафачэння, руки, сэрца і дазволу пазнаёміца з бацькам. И нашае сумеснае жыццё зіхаціці і зъзяе пад гукі шлюбнага маршу...

Нічым марыя скончыліся, вядома. Я пры-ходзіла да яго шторазу, калі ён кілі. Хацела не ісьці, але не магла. Кожны раз змагалася з сабою да апошняй хвіліны, а потым ліхаманка зъбіралася і ха-пала таксоўку... Ня трэба мяне бэссыць. Вы п'яце гарэлку, я прагнуні каханыня. Хай яно га-рыць! Дужэйшы ён за мяне. Прагнуні мяне — і атрымаў. А я прагнуні яго — і... У Нью-Ёрку...

...Дуб з Канстантам, як кава-леры, пралявалі мяне дадому, і Дуб на раззвітаньне, цалуючы руч-ку, зазначыў:

— Я не прашу мадмуазэль выйсці за мяне замуж, але, о съвенты Божа, якую я гэтым раблю памылку!

Ён зрабіў жэст, які меўся па-казаць глыбіню ягонага гора, і зъехаў па парэнчыне.

Бацька ня спаў, чакаў мяне, каб распавесці пра сёньняшні выклік да съледчага.

— Пазванілі мне на працу, працавалі зайсці, — бацька хадзіў туды-сюды па кухні, і я вадзіла за ім галавой. — Мог быт' я не вярнуцца!

— Як так?

— А так! Съледчы гэты — за-быў прызвішча — млявы такі, як цела без душы, паказаў мне фота забітага і пытае — іш веда-еце гэтага чалавека? Прыгле-дзеўся я — а гэта Мянцей! Так, кажу, ведаю, працаўалі раней разам. А калі, пытаеца, вы яго бачылі апошні раз? Ды, кажу, з паўгоду таму, тады ён якраз звольніўся. А съледства, кажа той, мае звесткі, што вы бачыліся з пачарпелым непасрэдна перад яго съмерцю. Якія такія, кажу, звесткі? Не сказаў якія, выкліў на стол наш нож, і пытаеца: пазнаице гэтую рэч? Як, кажу, не пазнаць, калі гэтым на-жом ужо мо дзесяць гадоў кары-стаўся. Гэтым нахом, кажа, забілі грамадзяніна Мянця, і на дзяржаныні былі знойдзены толькі вашы адбіткі пальцаў. Чым вы гэта патлумачыце? Тым, кажу, і патлумачу: дзесяць гадоў ім карыстаўся, як ня быў? І ня южо ж вы думаеце, кажу, што калі б я забіў Мянця, то не паклапаўся б дзяржаныне пра-церц?

Ці прызнайце, кажа, што шэсць месяцаў таму пагражалі Мянцою съмерцю?.. Гэты Мянцей, бачыш, быў такі свалато, што пашукаць, — нэрвуючыся, працягваў бацька. — І якраз пе-рад яго звольненем, сапраўды, быў выпадак — з-за таго ён і звольніўся. Прыйшла да нас у кансультацію, разумееш, старая — пад хвартухом увесь век сядзела, нейкай машыністкай жыцьцё прапрацавала, ні чорта ні ў чым не разъбираецца, і — дапамажыце ёй аформіць дамову зь найкай цёткай. Тая будзе ста-расыць старэчую даглядаць, а пасылья съмерці — успадкуе ква-тэру. Я сам быў вельмі заняты, а тут Мянцей падвярнуўся — да-вайце, кажа, бабульцы дапамагу. Ну, дапамагай! І дапамог! Тая шлёндра, якая хацела прыбраць да рук яе кватэру, Мянцю адва-ліла добры куш, і ён такую дамо-ву накатаў, што трымайся! Ба-булька верыла яму сълемпа — а як ж ж, юрист з дзяржанай установы, рассыпаўся перад ёй дробным макам... Падпісала ўсё. І адрасу за парогам апінулася! Згодна з падпісанай дамовай! Старая, енчы, зноў да нас. Я глядзжу — а яна ж, паводле да-кумітату, кватэру прадала, прэ-тэнзіяў ня мае, і расыліца ёсьць, і ўсё ў натарыоса засывешчана! Сядзіць тая старая перад мной ды плача — начавала яна на прыступках ля кансультаціі, бо там яе ўжо і на парог не пусыці. І тут зъяўляеца Мянцей на пра-цу — съты, пад гальштукам, дэ-задараваны. Ну, я і не стрымай-ся. Гальштук зъ яго садраў і ў каўнер наклаў. Пры Галіне Ка-зіміраўне ды Маргарыце Яўсееўне.. Пасылья таго Мянцей і зволь-ніўся, — бацька ўскудлаці вала-сы. — І вось цяперака выхадзіць, што я яго забіў! Но паўгоду таму пагражай! Пагражай, дык што ж? Ці ў яго і яцьцы были адарваны?

А дзе вы былі тады і тады, пытаеца ў мяне съледчы?

Працяг будзе.

Мы прыбіраем кропкі над "і"!

Крытэр — інтэлект

Сёння ў паседжаньні аналітычнага клубу "Сонейка" бяруць узел аналітык у цывільнім Калядоп, урач-футуrolяг Фядупа, літартар Касцяям, самая сексуальная журналістка съвету Таліб і Змагар нябачнага фронту. Яны разва-жаюць на гарачыя тэмы тыдня — пра новыя прызначэнні ва ўрадзе, уступ-ныя іспыты і гендэрныя праблемы.

Калядоп: Напярэдадні Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў Гарант Канстытуцый зрабіў шэраг кадравых перастановак, назначыўшы, што ў часе адбору прэтэндэнтаў на высокія пасады міністраў і прэм'ераў карыстаўся адзінам крытэрам — "інтэлектам чалавека", а з астатнім змагаўся апэратыўнымі мэтадамі.

Фядупа: Ну, ведаце, міністраў ставіць — гэта вам не італійскіх шпіёнаў вызываюць. Ёсьць абсалютна пэўная інфармацыя, што ўсе новыя прызначэнні Лукашэнка ўзгадніў з Гаспадаром Крамля. І ўладзімер Пуцін, з уласцівай яму пранікнёнасцю самісті, даў АРЛ шэраг карысных парадаў. Менавіта з ягонае падачы Лукашэнка, які спачатку хацеў паставіць Анатоля Цюционова першым намеснікам прэм'ер-міністра, а Сяргея Сідорскага — новым намеснікам прэм'ер-міністра, зрабіў наадварот, чым вызнануў абсалютную падпарядкованасць Крамлю і згоду ўвайсьці 90-й вотчынай у дэмакратычную Рэспублю.

Калядоп: Не, калега, тут Вы ня маецце рацы. Згодна з плянам, выпрацаваным шэрагам кампэтэн-

тных органаў пры кіраўніку дзяржавы, Гарант Канстытуцый пакінуў маленечкую надзею і беларускім нацыянал-радыкалам зь іх даведзенай да абсурду ідэяй "самасційнасці", прызначыўшы выпускніка Магаданскага дзяржаўнага ўніверситета Андрэя Кабякова міністром эканомікі. А

мог бы

Андрэй Кабякоў

і культурай кіраваць паставіць... А так — няхай за Гуллякам яшчэ пагуляюць.

Фядупа: Толькі вельмі недалёкі чалавек ня звязваў бы гэтых падзеяў з мэтычнай і фінансавай падтрымкай Цэнтрабанку Расеі. Мы ж ня можам быць замужам за іншай цывілізацыяй...

Таліб: Дарэчы! Пра замуж! Мяне вось якая праблема турбуе: чаму сярод нова-прызначэнных уладаў вось ужо колькі гадоў няма ніводнае жанчыны? Я хачу спыніцца ў старшыні Камітэту дзяржканторолю спадара Тозіка, у міністра адукцыі Пятра Брыгадзіна — хто нарадзіў вам абітурыентаў?! І як могуць тыя 560 кантралёраў казаць пра маральную чысьціню, калі яны — мужыкі?

Касцяям: А мне тэлефанавалі з многіх славянскіх дзяржаў і падтрымлівалі нашага прэзыдэнта! Но яшчэ ў дзясятым стагодзіні патрыярх Маскоўскі і ўсёя Русі вызначыў ролю жанчыны ў грамадстве: *kirche, kinder, kuchen!* Навошта нам жанчыны ва ўладзе, калі там ёсьць іх Гарант?

Змагар: А як па мне, дык усе вы, што мужыкі, што бабы, — здраднікі, рэнэгаты і агенты Москвы!

Таліб: Аге-енты?! А чаму не агенткі?!

Тут мы мусілі згасіць съявітло і ўключыць пажарную сыгналізацыю, бо спрэчка пагражала выйсці за межы аналітычнага рынку.

Аддзел аналітыкі

БАСОВІШЧА '2002

KRM
ULIS
KRAMA
ZET
DEADMARSH
DEVIATION
PARTYZONE
VIR
СТОД ...

... і яшчэ
15 гуртоў
з Польшчы
і Беларусі

19-20 ліпеня

ПОЛЬШЧА, ГАРАДOK (ПАД БЕЛАСТОКАМ)
АУТОБУСНАЯ ПАЕЗДКА ТУДЫ І НАЗАД

ЗАМОВА КВІТКОУ: 256-46-07 (ВІТАЛІЙ), 286-18-49 (СЯРГЕЙ)

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ВІТАНЫ

Спадарыну Валянціну Корзуну — цудоўнага чалавека і сябру па клобу — віншую з народдзінамі. Няхай твае съежкі прастые Бог. Сабры і аматары піва

Андрусю Сяркоў, віншую цябе з днём народдзінай. Посьпеху ў жыцці і здымяснення ўсіх мараў. Сярэбры

Віншую Сяркову Андрэя з днём народдзінай. Хай усе твае пачынаныя скончанца пасльюхова. СРМФ

ІДЗІ

Падару трох коркі з надпісам "лета" (ці прыму ў падарунак ажно 17). А/с 461, 22050, Менск

Дзякуюм за чародныя звязкі з Воршы ў Слуцку! А вы напісалі пра падзяляемль свайго места? А/с 30, 246015, Гомель

Куды звілікі вядомыя людзі Беларусі — Ганчар, Захаранка, Красоўскі, Завадзкі? Пятро з Жодзіна

Не давайце съяцага сабакам і ня кідайце пэрлай вашых перад съвіньямі. Пятрок

Чалавек як фізyczная асоба павінен мець волю самавыказвання, і нават блазну дадзена права вольна выказваць свае трывыненны... Муамар Кадафі, "Зялёная книга"

У.Ж. На жаль, гэтай волі німа ў Беларусі і, што асабліва не непрыемна, у так званай "незалежнай" прэсе. Гінучь ідзі, хірэцоў людзі

Л. не дыктатар, а нелігітмная марыянетка. Ягоны кіраўнік У. Alex

Шукаю тых, хто заўсёды імкнецца да посьпеху. Дапамагу выбраць добрую "вуду". Навучу "лавіць рыбу". Мікола. Т.: 263-70-36

КАНТАКТЫ, ІМПРЕЗЫ

Шточачыер у Менску ля помніка Янку Купалу адбываюцца літаратурныя чытанні, прысьвечаныя 120-годдзю Янкі Купалы і Якуба Коласа. Пачатак а 17.30. Запрашаныя сябры Кансэрваторыя-хрысьціянскай партыі — БНФ

Пазнаёмлюсь з беларускай дзяўчынай. Т.: 238-87-93. Сярэй

Хлопец пазнаёміца з жанчынай 35—55 год. Мне 25, в/а. А/с 71, 220073. Аляксей

Царква ўзгнагоўлікіх хрысьціян "Новая зямля" запрашае на набажэнствы штонедзялею, а 15-й, на Чайкоўскую, 37 — Я — 28 год, прывабны, добры, клапатлівы, інтелігентны, спакойны, вельмі верны, шчыры, надзеіны, прыстойны, ня здолны на падман, здроду, абсалютна без шк/зв, жанаты на быў, судзімы на быў, небагаты, люблю кнігі, прыроду, хатнюю ўтольнасць. Ты — простая, верная дзяўчына 18—30 гадоў, бяз шк/зв, сціплая, хатняя, бяз бурнага мінулага, выгляд, адукцыя, стан здароўя вялікай значнасці на маюць. Пісаць толькі для стварэння сям'і. А/с 21, 210021, Віцебск-21. Аляксандру

Кнігі, Музыка

Rammstein на CD: усе альбомы ў MP3 і відэкліпы. Зьвяр-

Клявіатура зь беларускай раскладкай. Тэл. 284-78-26.

Пераклады зь нямецкай і ангельскай мовай. Пэйджэр 211-85-85, аб. 25402.

тэл.: aut@tut.by

Аўдый, відза, СД, кнігі, паштоўкі, майкі і інш. можна замовіць у Мазырі. Т.: 30-7-13, Юрась

Кнігі ў часопісі бібліоткі БГА можна набыць у Гомелі. Т.: 45-11-51; e-mail: bandrej@tut.by

Аўдый, відза, паштоўкі і інш. — фольк, фольк-рок, паст-фольк, Сярэднявечча, рыцарства. Т.: 220-68-74

Прадаю з "БК": Я. Карскі, Кузьма Чорны, П. Трус, К. Каліноўскі, М. Улашчык, У. Жылка, "Фляміяты і флярэты". Т.: 235-34-14

Незалежныя часопісы ў кнігі ў Барысаве. Замаўляйце беларускіе. А/с 714, 222120. Барысав-1

Н. Арсеньева ды іншыя кнігі сэрыі "Беларускі кнігазбор" у Баранавічах — кнігі "Кнігі", у Палацку — кнігі "Света", у Берасці — кнігі "Іскра" і "Друхба", у Лідзе — кнігі "Кніжныя съветы", у Горадні — кнігі "Слова" і "Кругагляд".

Новы погляд на паходжанье Русі, гісторыю Беларусі ў часопісе "Гістарычная Брама". Можна набыць у гарадзенскай кнігарні "Слова", берасцейскай "Іскра" і менскай "Акадэмікіні".

CD "Легенды ВКЛ", "Крамбамбуля", "Hardcoremanія: Чаду!" і інш. ёсьць у Гомелі. Т.: 45-11-51

Вельмі танна прадаю цудоўную кнігі з хатнім бібліятэкі на розныя темы ў добрым станові. Укладаць капэрту, вышилю каталёг. Прадаю эплэзю Салжаніцына "Чырвонае кола" ў 10 тахах, Дзіцячу бібліятэку за 1500 рублёў. А/с 21, 210021, Віцебск-21

Навуковы часопіс прыме да разгляду артыкулы тэалагічнай і культуралагічнай-рэлігізанічнай тэматыкі. А/с 258, 220103, Менск

Беларуская музыка (касэты і кампакты) і навіны гарадзенскай сцэны на сایце: <http://michelson.by.ru>. Замовы праз пошту: а/с 62, 230003, Горадня-3. E-mail: michelson75@mail.ru або antyfa_gr@tut.by. Замаўляй і атрымай!!!

Праца

Набор, карэктара, стыль бел./рас. Наталья. Т.: 285-01-68, (277) 44-2-96

У "Нашай Ніве" з 24 чэрвеня змяніўся адрас электроннай пошты. Замест nn@irex.minsk.by лістуйце на nn@promedia.by. Стaryы адрас застаецца дзеяны толькі да 1 жніўня.

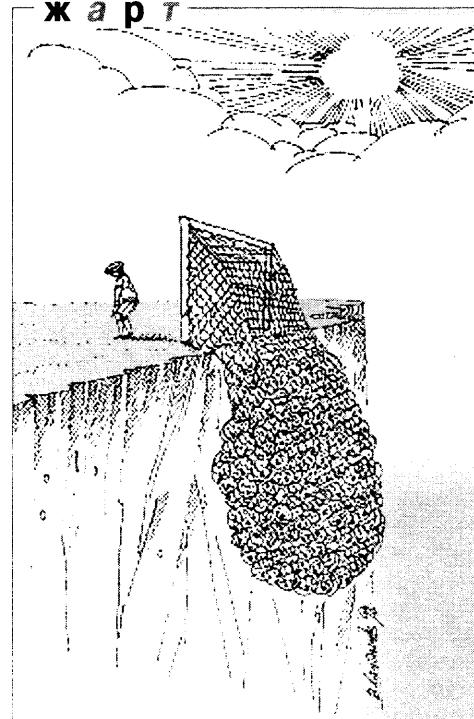
Пракат беларускамоўнага відэа на ТБМ. Румянцава, 13. Т.: 288-23-52.

Шырокі выбор бляничай прадукцыі: усе віды накладных, дарожных лістоў, адрыўных талёны, новыя кнігі бухгалтарскага ўліку для прадпрымальнікаў і юрыдычных асоб. Расходныя матэрыялы. Тэлефон у Смаргоні: (01592) 33-0-77.

Прадаю падшыўку газеты "Наша Ніва" за 1998—2001 г. Кошт 10000 руб. за гадавы камплект. Маюцца асобныя нумары за 1991—1995, 2002 г. Тэл. 258-43-54.

Прадаю т. 1—13 "Беларускай энцыклапедыі" (1996—2002). Кошт 150000 руб. Альбом М. Раманюка "Беларускія народныя крыжы". Кошт 36000 руб. Тэл. 258-43-54.

Прадаю 36. творч. Я. Коласа, З. Бядулі, К. Чорнага, В. Быкава, М. Багдановіча, Ц. Гартнага, Н. Гілевіча, Р. Барадуліна і інш. Танна. Тэл. 258-43-54.

о tempora, о мова!
Уключчна юбілею?!
"Улуччна юбілею народнага песьняра Янкі Купалы Таварыства беларускай мовы пры падтрымцы дабрадзеяў выпусліла мастацкі календарык на 2002—2003 год і плянката (дизайн мастака Ігара Марацкіна) з выявай паэта на фоне касцёлу Святога Роха і словамі зь верша "Ворагам Беларушчыны".
З паведамлення Таварыства беларускай мовы

паштовая скрынка

Андрусю К. з Магілёва. Гэта на тое, што мусіць выносіцца на старонкі газеты.

Юр'ю Ф. з Гомеля. За такі артыкул варт браца, толькі пабываўшы ў Сэнгагале.

Антону Л. з Горадні. Перашлеце свой крэтычны водгук непасрэдна ў "БДГ".

Гэты нумар "Нашай Нівы" выйшаў дзякуючы ахвяраванню Сяргея Дубаўца зь В